

การพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทรด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์
กรณีศึกษา นาเกลือสมุทรอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

DEVELOPMENT OF CULTURAL LANDSCAPES OF SEA SALT FARMS
BY CREATIVE ECONOMY : A CASE STUDY OF SEA SALT FARMS
IN BAN LAEM, PHETCHABURI PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมเขตร้อน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2564

KMITL-2021-AR-M-002-026

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

DEVELOPMENT OF CULTURAL LANDSCAPES OF SEA SALT FARMS
BY CREATIVE ECONOMY : A CASE STUDY OF SEA SALT FARMS
IN BAN LAEM, PHETCHABURI PROVINCE

The seal of King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang is a circular emblem. It features a central sunburst with rays emanating from a central point. Below the sunburst are two traditional Thai stupas (chedis) flanking a central, more ornate structure. The entire emblem is surrounded by a decorative border with Thai script. The name 'MANTANA CHUENCHOMPOO' is superimposed over the center of the seal.

MANTANA CHUENCHOMPOO

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARCHITECTURE PROGRAM IN TROPICAL ARCHITECTURE
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2021

KMITL-2021-AR-M-002-026

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2021

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทรด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กรณีศึกษา นาเกลือสมุทรอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
นักศึกษา	นางสาวมณฑนา ชื่นชมภู
รหัสประจำตัว	63602054
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมเขตร้อน
พ.ศ.	2564
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผศ.ดร.ปурณ์ ขวัญสุวรรณ

บทคัดย่อ

พื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทรเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมภูมิศาสตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และการปรับตัวของมนุษย์ ซึ่งมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ได้ส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากวิถีชีวิตแบบเดิมนั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการในปัจจุบันได้ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ ทำให้พื้นที่นาเกลือมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และภูมิปัญญาที่มีคุณค่าก็จะเริ่มสูญหายไป จึงต้องหาแนวทางให้การอนุรักษ์และพัฒนาสามารถกระทำควบคู่กันไปได้ โดยให้การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของความรู้และวัฒนธรรมของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนั้น บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ โดยอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยได้ทำการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร กับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 4 กลุ่มใหญ่ 15 กลุ่มย่อย พบว่า องค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ มีความสัมพันธ์กับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งถือเป็นข้อดี เนื่องจาก มูลค่าทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทยที่มีสัดส่วนมูลค่าสูงที่สุด คือด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หลังจากนั้นจึงใช้กลยุทธ์ 4P (People Product Place และ Preserve) ในการอธิบายแนวทางการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร ซึ่งเป็นการพัฒนาด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับชุมชน

คำสำคัญ: เศรษฐกิจสร้างสรรค์, การพัฒนา, ภูมิทัศน์วัฒนธรรม, นาเกลือสมุทร

Thesis Title	Development of Cultural Landscapes of Sea Salt Farms by Creative Economy : A Case Study of Sea Salt Farms in Ban Laem, Phetchaburi
Student	Miss Mantana Chuenchompoo
Student ID	63602054
Degree	Master of Architecture
Program	Tropical Architecture
Year	2020
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Poon Kwansuwan

ABSTRACT

The cultural landscape of sea salt farm is the cultural properties that represent the combined works of nature and of man. There is the use of land to meet the needs of people under the influence of the environment that represents the culture and human adaptation. In the present, the economic and social development of Thailand affects lifestyle because the traditional lifestyle isn't suitable for today's needs. Affect to the land-use changes in the area and the valuable culture started to disappear. It is necessary to find a way that can balance both conservation and development base on knowledge and cultures. That relates to the creative economy concept. So, the purpose of this research is to study the development of cultural landscapes of sea salt farms base on the creative economy. By doing relationship analysis between elements of the cultural landscape of sea salt farm and creative economy (4 large groups and 15 sub-groups). The result showed that elements of the cultural landscape of sea salt farm related to the creative economy. Mostly in cultural tourism. This is good result because 4P strategy (People, Product, Place and Preserve) had been used to propose development guidelines for cultural landscape of sea salt farm often research findings and relationship of results.

Keywords: Creative Economy, Development, Cultural Landscape, Sea Salt Farm

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เริ่มต้นจากความสนใจในด้านการพัฒนาพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่า และมีเอกลักษณ์ ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีแล้ว ด้วยความช่วยเหลือและการให้คำปรึกษาของอาจารย์หลายๆ ท่าน โดยผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปุรณ ขวัญสุวรรณ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า คอยให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานวิจัยนี้เป็นอย่างมาก

เช่นเดียวกัน ผู้เขียนขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สุพัฒน์ บุญยฤทธิกิจ สำหรับการให้คำแนะนำ การสอนเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ ตลอด 2 ปีที่ผ่านมา คอยช่วยเหลือ และแนะนำแนวทางในการดำเนินงานวิจัยนี้จนสำเร็จลุล่วง และขอขอบพระคุณที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการ การสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งต้องขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมโชค สิ้นนุกูล และ รองศาสตราจารย์ วิวัฒน์ เตมียพันธ์ เช่นกันที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการ และเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณบุคลากร หน่วยงาน และเกษตรกรนาเกลือทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและการตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ และการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ คอยผลักดัน ให้กำลังใจ ช่วยแก้ปัญหา และให้คำแนะนำต่างๆ และขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ และสนับสนุนเสมอมา

มัณฑนา ชื่นชมภู

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญภาพ.....	VIII
สารบัญตาราง.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	2
1.3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด.....	4
2.1 ภูมิทัศน์วัฒนธรรม.....	4
2.1.1 ความหมายของภูมิทัศน์วัฒนธรรม.....	4
2.1.2 ประเภทของภูมิทัศน์วัฒนธรรม.....	6
2.1.3 ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร.....	10
2.1.3.1 นิยามและประเภทของเกลือ.....	10
2.1.3.2 ประวัติศาสตร์นาเกลือสมุทร.....	11

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.1.3.3 พื้นที่นาเกลือสมุทรจังหวัดเพชรบุรี.....	12
2.1.3.4 ฤดูกาลผลิตเกลือสมุทร.....	17
2.1.3.5 คุณค่าของภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร.....	18
2.1.3.6 สถานการณ์เกลือสมุทรในประเทศไทย.....	23
2.2 การอนุรักษ์และจัดการพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรม.....	24
2.2.1 การอนุรักษ์พื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรม.....	24
2.2.2 การจัดการพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรม.....	25
2.3 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	28
2.3.1 ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	28
2.3.2 ขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	28
2.3.3 มูลค่าของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย.....	30
2.3.4 การพัฒนาสังคมตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	31
2.3.5 พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์.....	33
2.3.6 การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเชิงสร้างสรรค์.....	35
2.4 กรอบแนวคิด.....	40
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	41
3.1 ขั้นตอนดำเนินงานวิจัย.....	42
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
3.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ.....	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ.....	43
3.2.3 อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	44
3.3 การกำหนดพื้นที่การศึกษา.....	44
3.4 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	45
3.4.1 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล.....	45
3.4.2 เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
3.6 การสรุปผลข้อมูล.....	48
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4.1 ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่.....	50
4.1.1 ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่.....	50
4.1.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	67
4.2 ความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ.....	69
4.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร.....	69
4.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ 4P กับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร ที่สอดคล้องกับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์.....	72
4.2.3 วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรในปัจจุบัน.....	73
4.2.4 วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรที่ถูกทิ้งร้าง.....	73
4.2.5 วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรที่ถูกปรับประโยชน์ใช้สอย.....	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 วิธีการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร ด้วยกลยุทธ์ 4P's.....	75
4.3.1 People.....	75
4.3.2 Product.....	77
4.3.3 Place.....	79
4.3.4 Preserve.....	80
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย.....	81
5.1 สรุปผล.....	81
5.2 อภิปรายผล.....	83
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	83
เอกสารอ้างอิง.....	84
ภาคผนวก.....	86
ประวัติผู้เขียน.....	88

สารบัญรูป

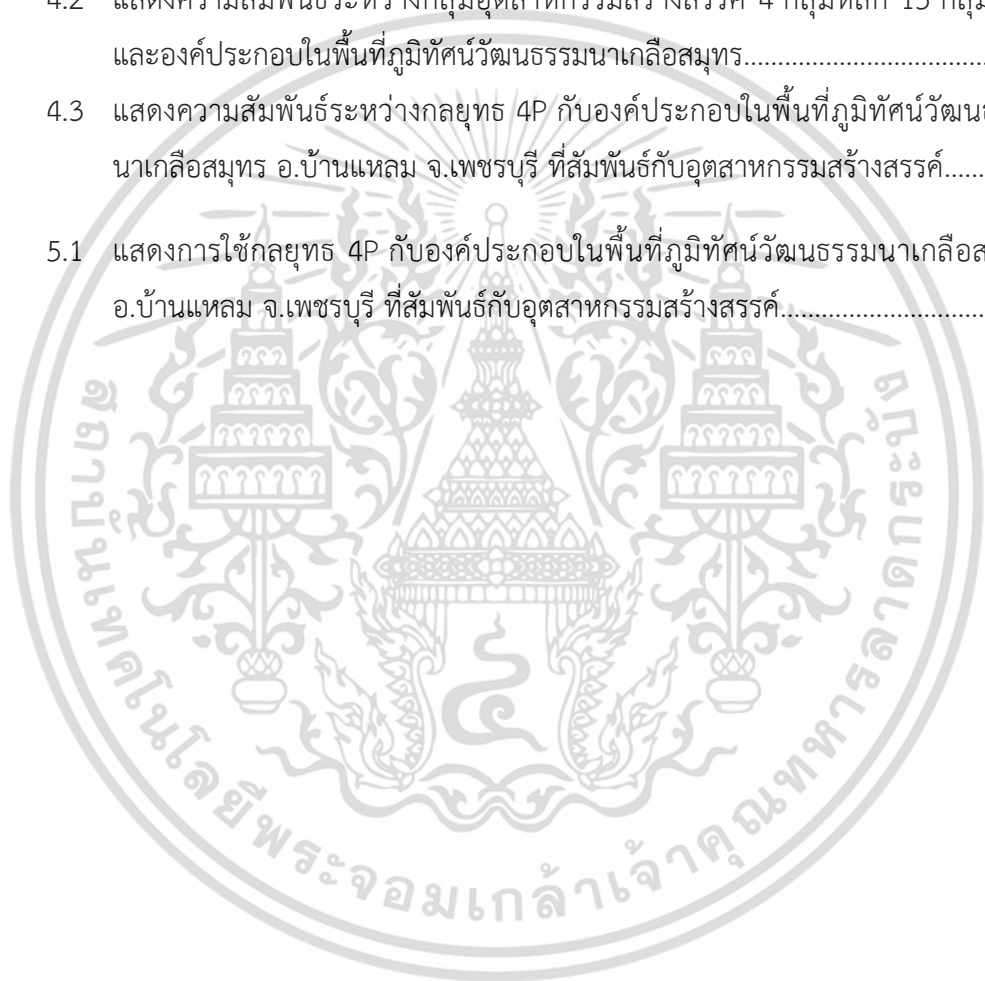
รูปที่	หน้า
2.1	แผนที่แสดงอาณาเขตของจังหวัดเพชรบุรี..... 12
2.2	แผนที่แสดงลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี..... 13
2.3	แผนที่แสดงอาณาเขตแต่ละอำเภอในจังหวัดเพชรบุรี..... 14
2.4	แผนที่แสดงอาณาเขตอำเภอบ้านแหลม..... 16
2.5	แผนที่แสดงอาณาเขตพื้นที่การปกครองอำเภอบ้านแหลม..... 16
2.6	แผนที่แสดงพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม..... 17
2.7	แสดงภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ กับสภาพภูมิศาสตร์..... 19
2.8	สรุปขั้นตอนการทำนาเกลือ..... 20
2.9	ฝั่งนาเกลือ..... 22
2.10	ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ..... 23
2.11	ประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 4 กลุ่มหลัก และ 15 กลุ่มย่อย..... 30
2.12	สัดส่วนมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขาของประเทศไทย ปี 2561..... 31
2.13	แนวทางการยกระดับวิสาหกิจชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์..... 37
2.14	องค์ประกอบกลยุทธ์ 4P..... 38
2.15	กลไกกลยุทธ์ 4P..... 39
2.16	กรอบแนวคิดงานวิจัย..... 40
3.1	ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย..... 42
3.2	แผนที่แสดงพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม และเส้นทางสัญจร..... 44
3.3	ตัวอย่างตารางสำรวจและเก็บข้อมูล..... 45
3.4	ตัวอย่างตารางเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์..... 45
3.5	ตัวอย่างตารางวิเคราะห์ และเปรียบเทียบข้อมูล..... 46
3.6	ตัวอย่างตารางสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 47

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.1	ร้านเรื่อนนาคาเฟ่..... 65
4.2	ร้านอาหารยั้งเกลือ..... 66
4.3	จุดเช็คอินบ้านร่องใหญ่..... 66
4.4	เกษตรกรนาเกลือ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง..... 68
4.5	กลไกของกลยุทธ์ 4P..... 71
4.6	วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรในปัจจุบัน..... 73
4.7	วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรที่ถูกทิ้งร้าง..... 73
4.8	ร้านอาหารยั้งเกลือ..... 74
4.9	สะพานสำหรับเดินชมวิวนาเกลือ..... 75
4.10	เปรียบเทียบกลยุทธ์ 4P กับร้านอาหารยั้งเกลือ..... 75
4.11	วิถีชีวิตการทำนาเกลือ..... 77
4.12	เกลือจากทั่วโลก..... 78
4.13	เครื่องมือที่มีส่วนผสมของดอกเกลือ..... 78
4.14	เกลือหอม..... 79

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.....	49
4.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 4 กลุ่มหลัก 15 กลุ่มย่อย และองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร.....	69
4.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ 4P กับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี ที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์.....	72
5.1 แสดงการใช้กลยุทธ์ 4P กับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี ที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์.....	81

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

การทำนาเกลือสมุทรในไทยได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานหลายร้อยปี แต่ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าการทำนาเกลือสมุทรนั้นได้เริ่มต้นตั้งแต่ปีพุทธศักราชใด ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นที่ติดชายฝั่ง ทะเลยาวถึง 3,600 กิโลเมตร แต่พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตเกลือทะเลนั้นค่อนข้างมีจำกัด เนื่องจากจะต้องอาศัยลักษณะภูมิประเทศ น้ำทะเล สายลม และแสงแดด ที่เหมาะสมกับการผลิตเกลือสมุทรด้วย ซึ่งพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพทำนาเกลือมากที่สุดของประเทศไทย คือ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีพื้นที่ทำนาเกลือประมาณ 36,000 ไร่ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2538)

การประกอบอาชีพทำนาเกลือ นั้น จะต้องใช้วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้ ความสามารถ ที่ได้รับจากประสบการณ์ และการสังเกต โดยสิ่งเหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานด้วยการบอกเล่าและถือปฏิบัติสืบทอดกันมา (กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์, 2559) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนโดยมีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนานและถือเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ (UNESCO, 2017) ดังนั้นพื้นที่ทำนาเกลือจึงเป็นพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มีคุณค่ายิ่ง

การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ในที่ดินและการใช้ทรัพยากร จนเกินขีดความสามารถ ปัจจุบันนาเกลือสมุทรประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ในที่ดิน เนื่องจากอาชีพนาเกลือ ไม่เป็นที่นิยม อีกทั้งราคาผลผลิตมีความผันผวนด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ประกอบการทำนาเกลือหันไปประกอบอาชีพ อื่น เช่น การทำนาแก้ง หรือตัดหน้าดินขาย และการทิ้งร้างที่ดินเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังได้รับผลกระทบจาก โครงการพัฒนาของรัฐทำให้พื้นที่นาเกลือลดลงอย่างต่อเนื่อง และยังส่งผลให้ภูมิปัญญาการทำนาเกลือสมุทรที่สืบทอดกันมา หลายชั่วอายุคนใกล้สูญหายไป ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลได้ออกนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจมาหลายฉบับ แต่ภาครัฐมักจะมีมุมมองเน้นไปที่การพัฒนาด้านผลผลิตจากนาเกลือ ซึ่งถือเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้อาชีพเกษตรกรนาเกลือสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ แต่การพัฒนาด้านผลิตผลแต่เพียงด้านเดียว เป็นการพัฒนาที่ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ และยังคงมีปัญหาด้านอื่นๆ อีก ดังนั้น การพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามแนวทางเศรษฐกิจแบบเดิมอาจไม่เพียงพอ ซึ่งข้อมูลจากสำนักบัญชีประชาชาติ สศช. ได้แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ได้สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจไทยได้สูงมาก สะท้อนให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ และผลักดันสินค้าและบริการให้มีมูลค่าสูงสุดในเวทีการค้าโลก ซึ่งการพัฒนาบนฐานของความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นการพัฒนาโดยใช้แนวคิดที่เรียกว่า “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” (Creative Economy)

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) คือ การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และ ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การส่งเสริมความรู้ของสังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้มีการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในหลายพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และถือเป็นพื้นที่ที่กระตุ้นเศรษฐกิจของย่าน ดังนั้นงานวิจัยนี้ จึงจัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์แนวทาง และความเป็นไปได้ ในการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ จึงเป็นที่มาของงานวิจัย การพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทรด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กรณีศึกษา นาเกลือสมุทรอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี

1.3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

- 1.3.1 ศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลแผนพัฒนาเศรษฐกิจ แผนพัฒนาพื้นที่ นโยบาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- 1.3.2 ลงพื้นที่เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นที่นาเกลือ อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
- 1.3.3 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการเปรียบเทียบ หาข้อจำกัดและความเป็นไปได้ ในการประยุกต์แผนพัฒนากับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 1.3.4 สรุปผลการวิจัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ จะทำการศึกษาตามเส้นทางถนนหมายเลข 4028 และ 4012 ใน อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 ได้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
- 1.5.2 เป็นข้อมูลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี ในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมมาเกลือตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ต้องศึกษาลักษณะต่างๆ ของภูมิทัศน์วัฒนธรรม ลักษณะพื้นที่การศึกษา คุณค่าของพื้นที่การศึกษา สถานการณ์ในปัจจุบัน และการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดจะนำไปสู่กรอบแนวคิดของการวิจัย

2.1 ภูมิทัศน์วัฒนธรรม

2.1.1 ความหมายของภูมิทัศน์วัฒนธรรม

ภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscape) หมายถึงการรับรู้สภาพทางกายภาพของพื้นที่สภาพแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบตัวมนุษย์ ผ่านการเรียนรู้วัฒนธรรมของคนในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ซึ่งการก่อรูปขึ้นของสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมนั้น เป็นผลมาจากการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ใช้กันหลายความหมาย เช่น สภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง (Built Environment) นิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology) และ “ภูมิทัศน์” ซึ่งล้วนเป็นความหมายของภูมิทัศน์วัฒนธรรมทั้งสิ้น ผลของธรรมชาติที่แสดงออกมาและมองเห็นโดยมีวัฒนธรรมที่สะท้อนออกมาในรูปแบบ วิธีการจัดการระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ที่เรียกว่าเป็นภูมิความรู้หรือภูมิปัญญา ผ่านการจัดกระบวนการที่อาศัยแนวคิดของภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมมาประกอบ ผลผลิตที่เห็นได้ชัดเจนของความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างผลของการตั้งถิ่นฐานของมนุษยชาติ โดยก่อรูปขึ้นมาจากผลของวัฒนธรรม และความสามารถเท่าที่จะเป็นไปได้ตามแต่ธรรมชาติแวดล้อมจะเอื้ออำนวย ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าที่ตกทอดมาจากวิวัฒนาการทางธรรมชาติและ ความพยายามของมนุษย์ตลอดทุกยุคทุกสมัย (Wagner & Mikesell, 1962) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ที่แสดงออกมาในรูปแบบของวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ และการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ผ่านกาลเวลามาจนกระทั่งปัจจุบัน ภายใต้อิทธิพลของข้อจำกัดทางกายภาพ และโอกาสที่จะนำเสนอโดยมีสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นตัวกำหนดรูปแบบ ตลอดจนเป็นการสืบต่อในทางสังคม เศรษฐกิจ และแรงกดดันทางวัฒนธรรม ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน โดยพื้นที่ดังกล่าวได้ผ่านการเลือกเฟ้นตามหลักเกณฑ์ของคุณค่าในความโดดเด่นอันเป็นสากล (Universal Value) จนสามารถเป็นตัวแทนที่ชัดเจนของภูมิทัศน์วัฒนธรรมรวมไปถึงแสดงให้เห็นถึงภูมิทัศน์วัฒนธรรมแห่งภูมิภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Folwer, 2002) ของแต่ละท้องถิ่น สภาพแวดล้อมสรรค์สร้างที่เกิดขึ้นจากการจัดการของมนุษย์ เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุข ในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินั้นๆ แต่ทว่ามนุษย์ก็มีข้อจำกัดในด้านต่างๆ ทั้งในแง่ของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ความเชื่อทางศาสนา ฯลฯ ทำให้มนุษย์สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพแวดล้อมได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น และรวมไปถึงขีดจำกัดของธรรมชาติที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติได้ก็อย่างจำกัดเช่นกัน ผลลัพธ์ของการดำเนินไปของวัฒนธรรมมนุษย์บนธรรมชาติที่อยู่แวดล้อมนี้เอง ที่เป็นความหมายของคำว่า “ภูมิทัศน์วัฒนธรรม” (เกรียงไกร เกิดศิริ, 2551) ชุมชนมีศูนย์กลางอยู่ที่คน ซึ่งมีโครงสร้างสังคมและระบบเศรษฐกิจ ทั้งจากภายในและภายนอก อีกทั้งสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและอำนาจเหนือธรรมชาติ หรือระบบภูมิจักรวาลซึ่งก็คือ “ระบบความเชื่อ” (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2551) การมองความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นและชุมชนในปัจจุบัน นั่นคือ “ชุมชน” หมายถึงจำนวนของครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกันที่นับเป็นหมู่ ๆ ในขณะที่ “ท้องถิ่น” หมายถึง หลายชุมชน หลายหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองเดียวกันในระดับตำบลและอำเภอ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม จึงเป็นสิ่งที่มีความเคลื่อนไหว มีการปรับตัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับการบริบทในแต่ละช่วงเวลา วัฒนธรรมจึงไม่ใช่การแข็งแ้ง หรือยึดติดตายตัว และผลลัพธ์ของการดำเนินไปของวัฒนธรรมก็คือ “มรดกทางวัฒนธรรม” (Cultural Heritage) องค์ประกอบของ “มรดกทางวัฒนธรรม” ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ มรดกทางวัฒนธรรมรูปธรรม (Tangible Heritage) หรือบางครั้งอาจเรียกว่า ทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Resource) ซากสิ่งของสิ่งก่อสร้าง รวมถึงวัตถุที่จับต้องและสัมผัสได้ด้วยมือและมองเห็นด้วยตาของมนุษย์ (และในบางครั้งด้วยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์) สิ่งเหล่านี้สัมพันธ์และเป็นตัวแทนของมนุษย์ วัฒนธรรม กิจกรรมของมนุษย์ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน (ธนิช เลิศชาญฤทธิ, 2554) เช่น ลักษณะรูปแบบชุมชน เมือง สวนผลไม้ เครื่องหัตถกรรม และผลผลิตประเภทต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้มรดกทางวัฒนธรรมไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่เพียงสิ่งที่จับต้อง มองเห็น สัมผัสได้เท่านั้น ยังมีมรดกทาง วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม (Intangible Heritage) หรือทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible cultural Resource) หมายถึงการปฏิบัติ (Practices) การแสดงออก(Expression) การนำเสนอ (Representations) ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) รวมทั้งอุปกรณ์ วัตถุสิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งชุมชน กลุ่มชน และปัจเจกบุคคล ในบางกรณี มีสำนึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกวัฒนธรรมของพวกเขา ทรัพยากร/มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เหล่านี้ ถูกส่งผ่านหรือถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ยังมีการผลิตซ้ำ และสร้างทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทนี้ขึ้นใหม่อยู่เสมอเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม การปะทะสังสรรค์กับธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของตนเองและเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของตัวเองให้ยั่งยืนยาวนาน (ธนิช เลิศชาญฤทธิ, 2554) ตามมาตราที่ 2 ของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษา Convention for

Safeguarding of Intangible Cultural Heritage 2003 กล่าวว่าทรัพยากร/มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ปรากฏออกมาในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

- 1) ประเพณีมุขปาฐะ (Oral Traditions) และการแสดงออกซึ่งรวมถึงภาษา (Language)
- 2) ศิลปะการแสดง (Performing Arts)
- 3) ข้อปฏิบัติ/กฎระเบียบทางสังคม (Social Practices) พิธีกรรม (Rituals) และเทศกาล (Festival Events)
- 4) ความรู้และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและจักรวาล (Knowledge and Practices Concerning Nature and Universe)
- 5) ทักษะในงานฝีมือเชิงช่าง (Traditional Craftsmanship)

นอกจากนิยามขององค์การยูเนสโกเสนอแล้ว นักวิชาการและหน่วยงานอื่นๆ เช่น สภาวิจัยมนุษยศาสตร์ (Human Science Research Cohesion and Integration Research Program, 2004) และหน่วยงาน National Park Service (1985) ในสหรัฐอเมริกาได้กล่าวว่า ทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ชีวิตครอบครัว (Family Life)
- 2) นิทานปรัมปรา (Myth)
- 3) คติชาวบ้าน (Folklore)
- 4) เพลงพื้นบ้าน (Folk song)
- 5) การแสดงเต้นรำพื้นบ้าน (Folk Dance)

ทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ดังกล่าวมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องในความหมายทั้งที่กว้างและแคบ รวมทั้งครอบคลุมในลักษณะต่างๆ ที่มีทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันที่คล้ายกันเหมือนกันต่างออกไป แต่สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน เช่น วิถีชีวิต การแสดง ประเพณี ดนตรี ภูมิปัญญา เป็นต้น ผลผลิตทางวัฒนธรรมเหล่านี้จะเป็นวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตที่เคลื่อนไหวไปตามการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างมีพลวัตและไม่หยุดนิ่ง

2.1.2 ประเภทของภูมิทัศน์วัฒนธรรม

2.1.2.1 คณะกรรมการมรดกโลก (World Heritage Committee) ได้จำแนกประเภทภูมิทัศน์วัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ (UNESCO, 2017)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) ภูมิทัศน์ที่ได้รับการออกแบบและสร้างสรรค์อย่างตั้งใจโดยมนุษย์ (Landscape Design and Created Intentionally by Man) ซึ่งรวมทั้งสวน และสวนสาธารณะที่สร้างขึ้นเพื่อเหตุผลทางสุนทรีย์ ซึ่งส่วนมาก มักจะเกี่ยวเนื่องกับศาสนาหรืออนุสรณ์สถาน

2) ภูมิทัศน์ที่วิวัฒนาการมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง และหรือศาสนา และมีการพัฒนาที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ผ่านความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ เช่น ภูมิทัศน์ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของรูปทรง และองค์ประกอบที่รวมกันขึ้นเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรม ซึ่งได้แก่

2.1) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่หยุดนิ่ง (Relict Cultural Landscape) หรือซากภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่ถูกทิ้งร้างไป ตามวัฏจักรของการเสื่อมลงของพื้นที่ หรืออาจถูกทิ้งร้างไปโดยฉับพลัน

2.2) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่ยังเคลื่อนไหว กล่าวคือเป็นภูมิทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่แสดงถึงพัฒนาการที่สืบเนื่องมาจากอดีตกระทั่งปัจจุบัน

3) ภูมิทัศน์ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมในพื้นที่ ตัวอย่างเช่น ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของแหล่งมรดกโลกที่แสดงออกซึ่งพลังอันยิ่งใหญ่ และแรงบันดาลใจจากศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิลักษณะทางธรรมชาติที่มี มากกว่าประจักษ์พยานที่เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม

2.1.2.2 หน่วยงานบริการอุทยานแห่งชาติ (National Parks Service) สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลมรดกทางธรรมชาติ ได้แบ่งประเภทของภูมิทัศน์วัฒนธรรมออกเป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้ (เกรียงไกร เกิดศิริ, 2551)

1) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับการออกแบบ (Historic Designed Landscape) เป็นภูมิทัศน์ที่ผ่านการออกแบบและการสร้างสรรค์อย่างพิถีพิถันโดยคำนึงถึงเรื่องสุนทรีย์เป็นสำคัญ การออกแบบภูมิทัศน์ดังกล่าว อาจครอบคลุมไปถึงความสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญหรือเป็นตัวแทนของการออกแบบภูมิทัศน์แห่งยุคสมัย หรือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญในทางประวัติศาสตร์ ตัวอย่าง การออกแบบภูมิทัศน์ ที่ผ่านมานในอดีต ได้แก่ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม พระบรมมหาราชวัง พระที่นั่งต่าง ๆ

2) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์แบบพื้นถิ่น (Historic Vernacular Landscape) แสดงให้เห็นถึง คุณค่า และทัศนคติของผู้คนในท้องถิ่นที่มีต่อพื้นที่ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของคน การใช้สอยพื้นที่ และพัฒนาการของพื้นที่ที่มีในประวัติศาสตร์สำหรับภูมิทัศน์วัฒนธรรมแบบพื้นถิ่น สามารถพบได้ทั้งในพื้นที่ ชนบท พื้นที่ชานเมือง และแม้แต่ในเมืองบางส่วน รวมไปถึงพื้นที่เกษตรกรรม หมู่บ้านชาวประมง พื้นที่ท่าเหมืองแร่ ที่พักชั่วคราว เป็นต้น

3) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของพื้นที่ประวัติศาสตร์ (Historic Sites Cultural Landscape) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของพื้นที่เช่นนี้ มีความสำคัญในแง่ของความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์รวมถึงกิจกรรมและผู้คน ตัวอย่างพื้นที่ในกลุ่มนี้ได้แก่ สนามรบ บ้านพักบุคคลสำคัญ เป็นต้น ในพื้นที่ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบ และเงื่อนไขที่แปลความหมายได้ถึงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งในอดีตที่ผ่านมา

4) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของกลุ่มชน (Ethnographic Landscape) เป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่แสดงความสัมพันธ์กับ กลุ่มคนที่ใช้พื้นที่นั้น ๆ ในแง่ของประเพณีรวมถึงมีความหมายและคุณค่าในแง่ของพื้นที่ทางจิตวิญญาณและแสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ระหว่างระบบธรรมชาติที่มีพลวัต และส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้คนหลากหลายกลุ่ม ผ่านกาลเวลา

2.1.2.3 ในสังคมไทยและนักวิชาการไทย ได้รับแนวคิดจากการแบ่งประเภทของภูมิทัศน์วัฒนธรรมมาจาก UNESCO หน่วยงานอุทยานแห่งชาติ (National Parks Service) ประเทศสหรัฐอเมริกา แล้วได้นำเสนอแนวคิดการแบ่งประเภทของภูมิทัศน์วัฒนธรรมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ภูมิทัศน์พื้นถิ่น (Vernacular Land Landscape) และภูมิทัศน์วัฒนธรรมแบบประเพณี (Traditional Cultural Landscape)

1) ภูมิทัศน์พื้นถิ่น (Vernacular Land Landscape) นั้นสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่นั้น ๆ คงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้าน พื้นที่ของชุมชน การสร้างบ้านเรือน การใช้พื้นที่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ในปัจจุบันจะเห็นภูมิทัศน์พื้นถิ่นได้จากพื้นที่แถบชานเมืองของกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลที่ยังคงมีพื้นที่ ในการทำเกษตรกรรม เช่น สวนผลไม้ นาข้าว

2) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมแบบประเพณี (Traditional Cultural Landscape) นั้นสะท้อนให้เห็นถึงวิถีทางของการดำเนินชีวิตในองค์รวมของแต่ละสังคมที่เป็นกายภาพหรือรูปธรรมบ่งชี้ถึงภูมิปัญญาที่เป็น “มรดกทางวัฒนธรรม” (Cultural Heritage) ของสังคมอันได้จัดการวางระบบของการตั้งบ้านเรือนให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติได้เหมาะกับภูมิประเทศและปรับตัวเข้ากับธรรมชาติที่รายล้อมได้เป็นอย่างดี เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยระบบวิธีที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและไม่ต้องใช้เทคโนโลยีที่ต้องพึ่งเครื่องจักรกลที่ก้าวหน้า การแก้ปัญหาต่างๆ ของการก่อตั้งชุมชน ใช้เครื่องมือง่าย ๆ เหมาะกับการใช้แรงงานของมนุษย์แต่ละครอบครัวหรือ ร่วมแรงกันในชุมชน คนในชุมชนสามารถผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น โดยพึ่งพาตัวเองได้ในเรื่องของการทำเกษตรกรรม และยังคงสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติ ด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนทางระบบนิเวศวิทยา เกิดเป็นระบบนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรมที่มีค่าต่อการดำรงอยู่ของชุมชน (วิวัฒน์ เตมียพันธ์, 2547)

2.1.2.4 แนวทางในการจัดภูมิทัศน์วัฒนธรรม โดยมีการใช้เกณฑ์ของระดับความเข้มข้นของการที่มนุษย์เข้าไปจัดการ สภาพแวดล้อมเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต ตามแนวคิดหลักของภูมิทัศน์วัฒนธรรมดังนี้ (เกรียงไกร เกิดศิริ, 2551)

1) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมแบบ “ภูมิทัศน์นำวัฒนธรรม” หรือ “ภูมิทัศน์วัฒนธรรมชนบท” ในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมลักษณะนี้ มนุษย์มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์น้อยมาก เนื่องจากมีข้อจำกัดทางเทคโนโลยีและทรัพยากร ทำให้การดำเนินชีวิตต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก เกิดเป็นการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างถ้อยถ้อยอาศัยและมีดุลยภาพ เกิดเป็นภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตกับสภาพแวดล้อมที่เฉพาะเจาะจง เช่น การทำสวนผลไม้ของชาวสวน เมืองนันท และการจัดการระบบสวนที่อาศัยและพึ่งพาหลักในภูมิทัศน์วัฒนธรรมแบบหมู่บ้านพื้นถิ่น

2) ภูมิทัศน์ที่มีลักษณะเด่นร่วมกันทั้งภูมิทัศน์วัฒนธรรม หรือภูมิทัศน์วัฒนธรรมกิ่งเมืองกิ่งชนบท มีลักษณะที่สำคัญ คือ เมื่อเวลาผ่านไปชุมชนมีการพัฒนามากขึ้นก็ส่งผลต่อการปรับสภาพภูมิประเทศมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามชุมชนท้องถิ่นก็ยังคงให้คุณค่าต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่อยู่ดั้งเดิม มีการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษในการจัดการสภาพแวดล้อม

3) วัฒนธรรมนำภูมิทัศน์ หรือ “ภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมือง” ภูมิทัศน์วัฒนธรรมรูปแบบนี้พบเห็นได้ทั่วไป ได้แก่ ภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองต่าง ๆ เนื่องจากมนุษย์ตั้งถิ่นฐานมาอย่างยาวนาน มีการปรับสภาพภูมิประเทศให้ตอบสนองกับการดำเนินชีวิตพัฒนาขึ้นจากชุมชนขนาดเล็กเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ และมีการแก้ปัญหาในการจัดการ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จนบางครั้งเป็นความพยายามที่จะเอาชนะสภาพแวดล้อม เพื่อเพิ่มขีดจำกัดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ของพื้นที่ต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่มาพร้อมกันท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ซึ่งการปรับตัวดังกล่าวส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรง อย่างไรก็ตามอาจหลีกเลี่ยงได้จึงเกิดแนวคิดเรื่องการพัฒนาเมือง

การเกิดพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมจะต้องมีหลายๆ ปัจจัยที่สัมพันธ์กัน โดยเริ่มจากการที่ผู้คนเข้ามาในพื้นที่ และเกิดการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการ โดยอยู่ภายใต้อิทธิพลของภูมิประเทศและสภาพแวดล้อม จนเกิดการพัฒนา วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ที่สืบต่อกันมา ซึ่งในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 Julian Steward นักมนุษยวิทยาชาวอเมริกัน ได้มีการอธิบายกระบวนการดังกล่าวไว้ เรียกว่า “นิเวศวัฒนธรรม” หรือ Cultural Ecology โดยกล่าวไว้ว่า นิเวศวัฒนธรรมเป็นการศึกษากระบวนการปรับตัวของสังคมภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการศึกษาวิวัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการปรับตัว (Adaptation) ของสังคม แนวความคิดนี้มองสังคมในลักษณะเป็นพลวัตหรือเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยมี

พื้นฐานสำคัญคือ เทคโนโลยีการผลิตโครงสร้างสังคม และลักษณะของสภาพแวดล้อมเป็นเงื่อนไข ซึ่งนิเวศวัฒนธรรมตามทัศนะของ Julian Steward เป็นการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้ (อุตร วงษ์ทับทิม, 2554)

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับเทคโนโลยีทางการผลิตซึ่งเป็นตัวกำหนดสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีกับพฤติกรรมของมนุษย์
- 3) ผลในการอธิบายต้นกำเนิดของลักษณะทางวัฒนธรรม (Cultural Traits) ของกลุ่มชนต่างๆ เช่น เปรู เม็กซิโก เมโสโปเตเมีย อียิปต์ และจีน เป็นต้น (อุตร วงษ์ทับทิม, 2554)

ภูมิวัฒนธรรมนาเกลือจึงเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ ที่คนในชุมชนสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ ภายใต้อิทธิพลและข้อจำกัดทางกายภาพของสภาพแวดล้อม ซึ่งจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ที่ได้รับจากประสบการณ์ การสังเกต และการลองผิดลองถูกของบรรพบุรุษ ซึ่งได้ถูกถ่ายทอดสู่ลูกหลานด้วยการบอกเล่าและถือปฏิบัติสืบและพัฒนาต่อ ๆ กันมา จนเกิดเป็นพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มีคุณค่าทั้งที่เป็นนามธรรม และรูปธรรม (Robert Netting, 1977)

2.1.3 ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร

2.1.3.1 นิยามและประเภทของเกลือ

เกลือเป็นสารเคมีชนิดหนึ่ง มีชื่อทางเคมีว่า “โซเดียมคลอไรด์” (NaCl) มีลักษณะเป็นผลึกสีขาวรสเค็ม เกลือมีความสำคัญต่อมนุษย์ และสัตว์ โดยมนุษย์ต้องบริโภคเกลือประมาณวันละ 5-10 กรัม เพื่อนำไปช่วยรักษาสมดุลของน้ำในร่างกายให้เซลล์เนื้อเยื่อต่างๆ ทำงานอย่างปกติ นอกจากนี้เกลือยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ได้มากมายเช่นปรุงอาหาร ถนอมอาหาร ผสมกับน้ำแข็งเพื่อเพิ่มความเย็น ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตสารเคมีต่างๆ ได้แก่ โซเดียมไฮโดรเจนคาร์บอเนต (NaHCO_3) หรือโซดาทำขนมโซเดียมคาร์บอเนต (NaCO_3) หรือโซดาแอส โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) หรือโซดาไฟ และ ไฮโดรคลอริก(HCl) หรือกรดเกลือ เป็นต้น (ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล, 2560)

การผลิตเกลือของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ เกลือทะเลหรือเกลือสมุทรและเกลือหินหรือเกลือสินเธาว์ (ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล, 2560) ดังนี้

- 1) เกลือทะเลหรือเกลือสมุทร (Sea Salt) คือเกลือที่ผลิตขึ้นโดยการนำน้ำทะเลขึ้นมาตากแดดให้น้ำระเหยไปเหลือแต่ผลึก เกลือตกอยู่ (Solar Evaporation System) เกลือ ประเภทนี้มีการผลิตและการใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณและถือเป็นอาชีพเก่าแก่อาชีพหนึ่งของโลกและของคนไทย โดยได้มีการกำหนดเป็นสินค้าเกษตรกรรมขึ้นต้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) เกลือหินหรือเกลือสินเธาว์ (Rock Salt) คือเกลือที่ทำจากดินที่น้ำชะดินละลายแล้วแห้งปรากฏเป็นคราบเกลือติดอยู่บนผิว ดิน เรียกว่า “สำดิน” เมื่อน้ำผิวดินหรือสำดินมาละลายน้ำ แล้วต้มจะได้เกลือสินเธาว์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 ได้มีการค้นพบเกลือหินที่อยู่ใต้ดินในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้รูปแบบการผลิตเกลือสินเธาว์เปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้เกลือหินแทน โดยใช้วิธีฉีดย้ำลงไปละลายเกลือในบ่อเกลือ หรือใช้วิธีสูบน้ำเกลือใต้ดินขึ้นมาตากแดด หรือโดยการต้มเพื่อให้ได้ตะกอนเกลือ และหากใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยสามารถผลิตได้ตลอดปี

ปัจจุบัน เกลือหินได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายและเป็นคู่แข่งกับเกลือทะเล เพราะสามารถใช้ทดแทนกันได้ แต่เกลือหินมีข้อแตกต่างจากเกลือทะเลที่ไม่มีธาตุไอโอดีน (ป้องกันโรคคอหอยพอกและโรคเอ๋อ) และได้ถูกกำหนดเป็นสินค้าอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 (ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล, 2560)

2.1.3.2 ประวัติศาสตร์นาเกลือสมุทร

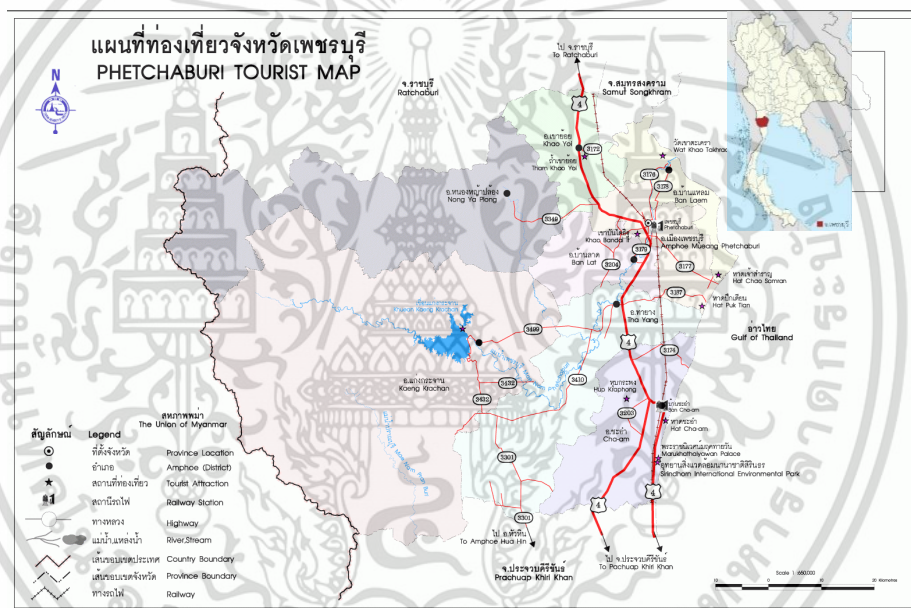
ประเทศไทยได้เริ่มการทำนาเกลือสมุทรมาเป็นเวลานานหลายร้อยปี แต่ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าการทำนาเกลือสมุทรเริ่มตั้งแต่ปีพุทธศักราชใด ซึ่งจากหลักฐานทางโบราณคดี สันนิษฐานว่ามีการทำนาเกลือกันมาตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยเริ่มต้นที่บางโหนด เมืองสมุทรสาคร และแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีพื้นที่ติดชายฝั่ง ทะเลยาวถึง 2,600 กิโลเมตร แต่พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตเกลือทะเลค่อนข้างมีจำกัด เนื่องจากจะต้องอยู่บริเวณใกล้ชายฝั่ง ต้องมีลักษณะทางภูมิประเทศเป็นที่ราบ สภาพดินต้องเป็นดินเหนียว สามารถอุ้มน้ำได้ดีป้องกันไม่ให้น้ำเค็มซึมลงไปใต้ดิน และป้องกันไม่ให้น้ำจืดซึมขึ้นมาบนดิน มีกระแสนลมและแสงแดดช่วยในการตกผลึกเกลือ โดยประเทศไทยมีพื้นที่ทำนาเกลือทั้งหมดประมาณ 81,485 ไร่ แหล่งผลิตที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีการผลิตมาก ประมาณร้อยละ 90.0 ของผลผลิตทั้งประเทศ อยู่ที่ 3 จังหวัดภาคกลาง คือ จังหวัดเพชรบุรี สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม และกลุ่มที่มีการผลิตเล็กน้อย ประมาณร้อยละ 10.0 ของผลผลิตทั้งประเทศ อยู่ที่ 4 จังหวัดในภาคกลางและภาคใต้ คือ จังหวัดชลบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา และปัตตานี (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2538)

2.1.3.3 พื้นที่นาเกลือสมุทรจังหวัดเพชรบุรี

1) ที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 6,225.138 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,890,711 ไร่ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคกลาง มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศใต้	ติดกับอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศตะวันออก	ติดกับอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพเมียนมาร์

รูปที่ 2.1 แผนที่แสดงอาณาเขตของจังหวัดเพชรบุรี

ที่มา : <http://www.oceansmile.com/K/Petburi/Petburi1.htm>

2) ลักษณะภูมิประเทศ

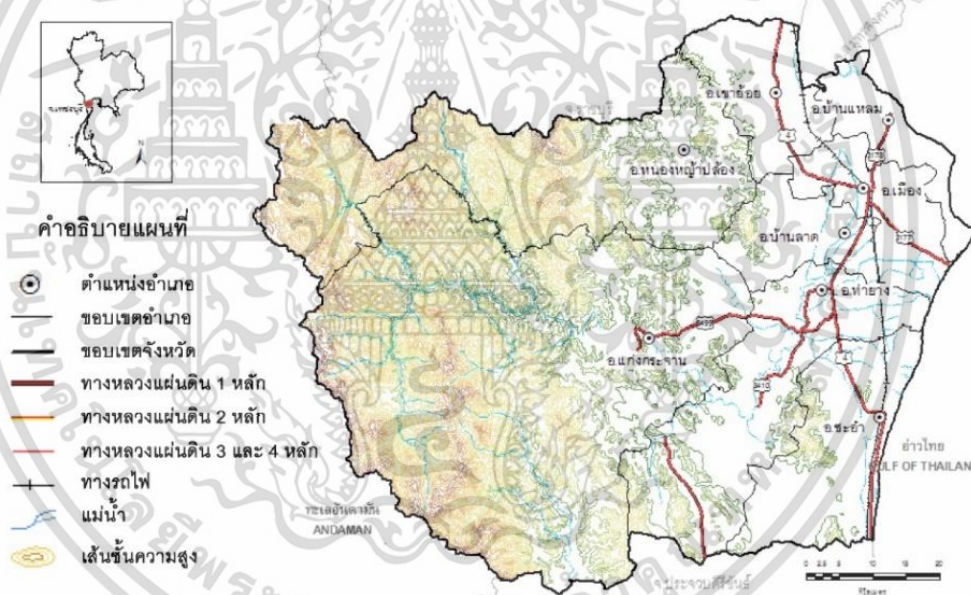
ลักษณะภูมิประเทศจังหวัดเพชรบุรี แบ่งเป็น 3 เขต คือ

2.1) เขตภูเขาและที่ราบสูง อยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดติดกับพม่าในบริเวณอำเภอแก่งกระจานและอำเภอหนองหญ้าปล้อง มีภูเขาสูงและเป็นบริเวณที่สูงชันของจังหวัด มีลักษณะเป็นเทือกเขาทอดยาวจากเหนือมาใต้ พื้นที่จะค่อย ๆ ลาดต่ำลงมาทางด้านตะวันออก ซึ่งบริเวณนี้เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำปราณบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2) เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ อยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด (บางส่วนของอำเภอเมือง เพชรบุรี อำเภอท่ายาง อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม และอำเภอเขาย้อย) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดของจังหวัด มีแม่น้ำเพชรบุรีซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน และมีเขื่อนแก่งกระจาน และเขื่อนเพชรบุรีซึ่งเป็นแหล่งน้ำระบบชลประทาน เป็นเขตเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด

2.3) เขตที่ราบฝั่งทะเล อยู่ทางด้านตะวันออกของจังหวัด (บางส่วนของอำเภอเมือง เพชรบุรี บ้านแหลม ท่ายาง และชะอำ) ติดกับชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย บริเวณนี้นับเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญยิ่งของจังหวัดในด้านการประมงและการท่องเที่ยว ลักษณะพื้นที่ชายฝั่งเพชรบุรี ด้านทิศใต้ของแหลมหลวงเป็นระบบนิเวศหาดทราย ส่วนด้านทิศเหนือของแหลมหลวงเป็นพื้นที่ชายฝั่งหาดโคลน เพราะอยู่ใกล้พื้นที่ชุ่มน้ำของแม่น้ำสายใหญ่ เมื่อถึงฤดูน้ำหลากแม่น้ำได้พัดพาตะกอนลงสู่ทะเลเป็นจำนวนมาก จนเป็นพื้นที่หาดโคลน ซึ่งเหมาะแก่ระบบนิเวศป่าชายเลน และอนุบาลสัตว์ทะเล

รูปที่ 2.2 แผนที่แสดงลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี

ที่มา : <http://www.dmr.go.th/download/digest/Petburi.pdf>

3) ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดเพชรบุรีอยู่ติดกับอ่าวไทยจึงได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในฤดูฝน และอิทธิพล จากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว ซึ่งมีความเร็วลมเฉลี่ยประมาณ 4 เมตรต่อวินาที โดยสามารถแบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม-เมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 37 °C

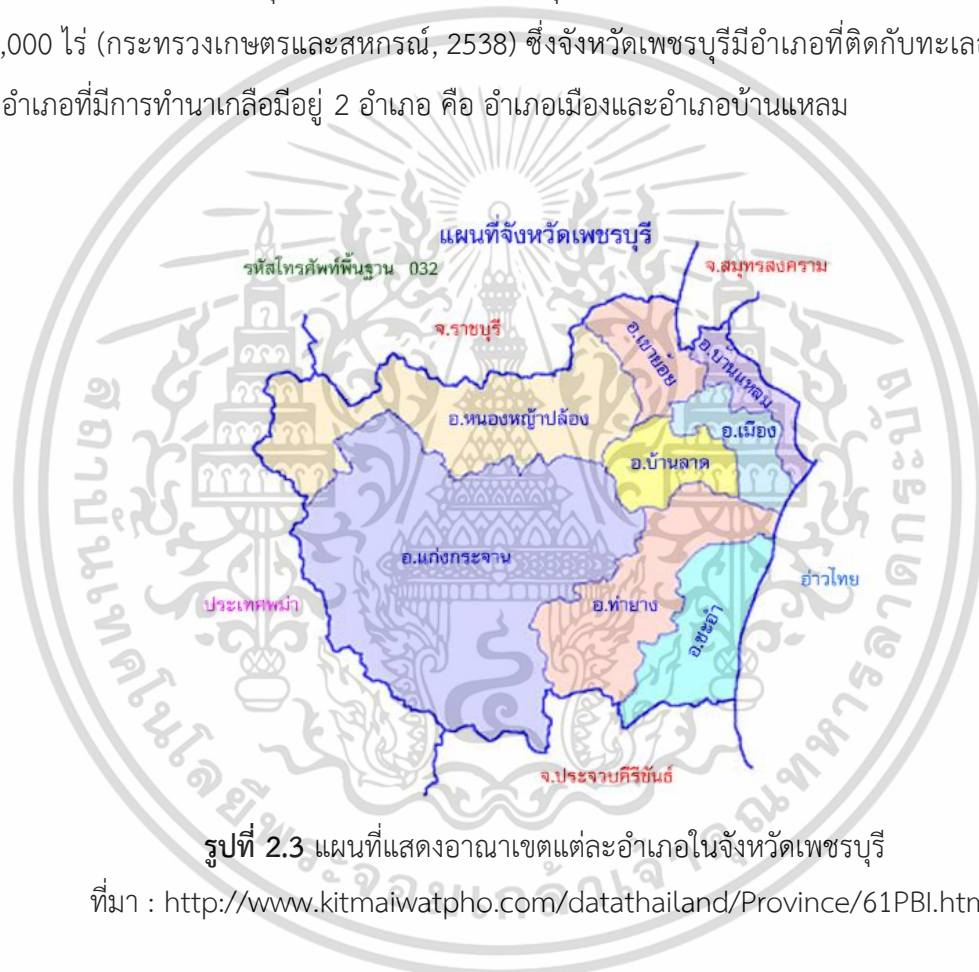
ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 16 °C

อุณหภูมิอากาศเฉลี่ยทั้งปี 28.40 องศาเซลเซียส (ที่มา : สำนักงานอุตุนิยมวิทยา จังหวัดเพชรบุรี

4) พื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือจังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ที่นาเกลือมากที่สุดของประเทศไทย โดยมีพื้นที่ทำนาเกลือประมาณ 36,000 ไร่ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2538) ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีมีอำเภอที่ติดกับทะเลอยู่ 4 อำเภอ แต่อำเภอที่มีการทำนาเกลือมีอยู่ 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองและอำเภอบ้านแหลม

รูปที่ 2.3 แผนที่แสดงอาณาเขตแต่ละอำเภอในจังหวัดเพชรบุรี

ที่มา : <http://www.kitmaiwatpho.com/datathailand/Province/61PBI.html>

สมัยอดีตนั้นอำเภอบ้านแหลมเป็นเสมือนเมืองท่าของเมืองเพชรบุรีที่ใช้เป็นที่ติดต่อค้าขายกับหัวเมืองอื่น ดังนั้นเมืองเพชรบุรีจึงเป็นเมืองที่มีความรุ่งเรืองมาแต่ในอดีตจากการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ โดยมีสินค้าหลักก็คือ น้ำตาลโตนดและเกลือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเป็นเมืองท่าเล็กของสยามประเทศได้สิ้นสุดลงเมื่อได้มีสนธิสัญญาเบอร์นีที่บังคับให้สยามมีการติดต่อค้าขายผ่านทางท่าเรือคลองเตยเพียงแห่งเดียว ภายหลังจากสนธิสัญญาเบอร์นีได้มีผลบังคับแทนสนธิสัญญาเบอร์นีและได้ยกเลิกในรัชกาลต่อมา แต่รัฐบาลได้หันไปพัฒนาท่าเรือน้ำลึกที่แหลมฉบัง ทำให้มีการพัฒนาท่าเรือตามเมือง (จังหวัด) อย่างที่เคยมีมาแต่เดิมไม่ ประชาชนที่อยู่ในอำเภอบ้านแหลมในอดีตซึ่งมักจะมีฐานะจากการค้าขาย ภายหลังจากจึงได้ย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำมาหากินในกรุงเทพมหานคร

ชื่อ "บ้านแหลม" เป็นชื่อเรียกตามสภาพภูมิประเทศที่เป็นแหลมยื่นลงไปในทะเล เดิมท้องที่อำเภอบ้านแหลมมีฐานะในทางปกครองเป็นส่วนหนึ่งของแขวง 2 แขวง คือ ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเพชรบุรีขึ้นอยู่กับ แขวงขุนชำนาญ ทางฝั่งตะวันตกขึ้นอยู่กับ แขวงหลวงพรหมสาร เรียกชื่อตามทินนามของผู้เป็นนายแขวงปกครองอยู่ขณะนั้น ครั้นต่อมาได้รับการจัดตั้งเป็นอำเภอ เมื่อปี พ.ศ. 2443 ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยุบรวมอำเภอเมืองเพชรบุรี เมื่อ พ.ศ. 2444 ต่อมากรมการอำเภอเมือง ได้แจ้งมณฑลเทศาภิบาลราชบุรี ว่าท้องที่อำเภอเมือง เมืองเพชรบุรี มีพื้นที่กว้างขวาง มีพลเมือง 60,000 เศษ เหลือกำลังเกินที่กรมการอำเภอเมืองจะตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยให้ตลอดทั่วถึงได้ จึงขอแยกอำเภอใหม่ ซึ่งพระยาอมรินทร์ฤไชย ข้าหลวงมณฑลเทศาภิบาลราชบุรีได้มีใบบอกไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อนำความกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามอำเภอใหม่ว่า "อำเภอบ้านแหลม" เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2447 (วิกิพีเดีย, เข้าถึงเมื่อ 9 มิถุนายน 2564, เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org>)

อำเภอบ้านแหลมตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอมัทพวาและอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันออก	จรดอ่าวไทย
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอเมืองเพชรบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอเมืองเพชรบุรีและอำเภอเขาย้อย

รูปที่ 2.4 แผนที่แสดงอาณาเขตอำเภอบ้านแหลม
ที่มา : <https://www.google.com/maps>

อำเภอบ้านแหลมแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 10 ตำบล ได้แก่ 1) บ้านแหลม 2) บางขุนไทร 3) ปากทะเล 4) บางแก้ว 5) แหลมผักเบี้ย 6) บางตะบูน 7) บางตะบูนออก 8) บางครก 9) ท่าแร่ 10) ท่าแร่ออก (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี, 2560)

รูปที่ 2.5 แผนที่แสดงอาณาเขตพื้นที่การปกครองอำเภอบ้านแหลม
ที่มา : <https://district.cdd.go.th/banlaem/about-us>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจุบันบ้านแหลมเป็นที่ตั้งของนาเกลือที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยคิดเป็นร้อยละ 47 ของนาเกลือทั้งประเทศ โดยมีพื้นที่ประมาณ 19,797 ไร่ และมีเกษตรกรนาเกลือ 252 คน (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี, 2560)

รูปที่ 2.6 แผนที่แสดงพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

2.1.3.4 ฤดูกาลการผลิตเกลือสมุทร

การทำนาเกลือในภาคกลางจะทำในช่วงฤดูแล้งตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ของปีถัดไป ระยะเวลาประมาณ 6-7 เดือน ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศเนื่องจากการทำนาเกลือไม่สามารถทำได้ในช่วงฤดูฝน และจะเริ่มเก็บผลผลิตเกลือได้ประมาณกลางเดือนมกราคมเป็นต้นไป

สำหรับการนำเกลือในภาคใต้ที่จังหวัดปัตตานี มีระยะเวลานานกว่าภาคกลางโดยสามารถผลิตได้ปีละ 2 ครั้ง ครั้งแรกเริ่มประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมิถุนายน ประมาณ 5 เดือน และครั้งที่สองเริ่มประมาณเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน ประมาณ 3 เดือน รวมมีช่วงการผลิตประมาณ 8 เดือน ส่วนในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม จะมีฝนตกชุกไม่สามารถทำนาเกลือได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลผลิตเกลือสมุทร ในสภาพอากาศปกติ โดยเฉลี่ยทั้งประเทศมีประมาณปีละ 990,000 ตัน(ผลผลิตปี 2550 - 2553) ผลผลิตจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพอากาศว่าปีใดมีฝนตกมากหรือน้อย (ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล, 2560)

2.1.3.5 คุณค่าของภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร

1) ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือกับสภาพภูมิศาสตร์

1.1) ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือกับฤดูกาล

การทำนาเกลือของจังหวัดเพชรบุรีจะเริ่มในช่วงหน้าแล้ง เนื่องจากการทำนาเกลือไม่สามารถทำได้ในช่วงฤดูฝนได้เพราะหากมีฝนตกมาระหว่างการตากเกลือจะทำให้เกลือละลาย และเสียผลผลิตส่วนมากไป ซึ่งเมื่อถึงช่วงปลายฤดูฝน ชาวนาเกลือจะเริ่มเตรียมที่ดินนาเกลือเพื่อให้พร้อมทำนาในฤดูแล้ง

1.2) ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือกับที่ตั้ง

น้ำทะเล การทำนาเกลือสมุทร จำเป็นที่จะต้องมีพื้นที่อยู่ใกล้กับทะเล เพื่อความสะดวกในการลำเลียงน้ำจากทะเลเข้ามาสู่พื้นที่ทำนาเกลือ ดังนั้นพื้นที่ทำนาเกลือส่วนใหญ่ของจังหวัดเพชรบุรี จะอยู่บริเวณใกล้ๆ กับทะเลอ่าวไทย

แสงแดด แสงแดดหรือแสงอาทิตย์ ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากอีกอย่างหนึ่ง ของการทำนาเกลือ สมุทร เนื่องจากทุกๆ ขั้นตอนของการทำนาเกลือจำเป็นต้องใช้แสงแดดในการตากน้ำทะเลเพื่อให้น้ำทะเลระเหยและเกิดเป็นผลึกเกลือขึ้น

ลม เป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยในกระบวนการการวิดน้ำทะเลเข้าสู่พื้นที่ทำนาเกลือ และการวิดน้ำจากแปลงนาเกลือหนึ่งไปยังอีกแปลงหนึ่ง โดยใช้ระบบกังหันลมแบบระหัดชักน้ำ โดยที่ความเร็วลมที่จะสามารถหมุนกังหันได้จะต้องไม่น้อยกว่า 2.8 เมตรต่อวินาที ซึ่งความเร็วลมเฉลี่ยของจังหวัดเพชรบุรีอยู่ที่ 4 เมตร/วินาที

รูปที่ 2.7 แสดงภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ กับสภาพภูมิศาสตร์
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

2) คุณค่าของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ อำเภอบ้านแหลม

2.1) ภูมิปัญญาความรู้ นาเกลือแสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของมนุษย์ในอดีตที่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของข้อจำกัดทางกายภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยปัจจัยจากธรรมชาติในการดำรงชีวิต จึงก่อให้เกิดเป็นความรู้ ความสามารถ ซึ่งได้รับจากประสบการณ์ การสังเกต การลงมือทดลอง และถูกถ่ายทอดสู่ลูกหลาน จนเกิดเป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่า ดังนี้

วิธีการทำนาเกลือ การทำนาเกลือในภาคกลางจะเริ่มในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป และไม่สามารถทำนาเกลือได้ในช่วงฤดูฝนเพราะไม่สามารถตากเกลือได้ การเก็บผลผลิตจะเริ่มประมาณกลางเดือนมกราคม โดยขั้นตอนการทำนาเกลือมีดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ของการทำนาเกลือ เริ่มจากปรับพื้นที่นาเกลือ ปรับปรุงคันนา คุระบายน้ำ ขุดชี้แดดนาเกลือ ซึ่งเป็นแผ่นตกระเก็ดอยู่ที่พื้นผิวดินอันนาเกลือ ซึ่งพบมากในนาอันเข็ และนาอันตาก ต้องขุดชี้แดดนาเกลือ หรือ “ดินหนังหมา” ออกทิ้งให้หมด เพราะหากปล่อยทิ้งไว้จะทำให้เกลือเกิดน้อยและคุณภาพเม็ดเกลือสกปรก

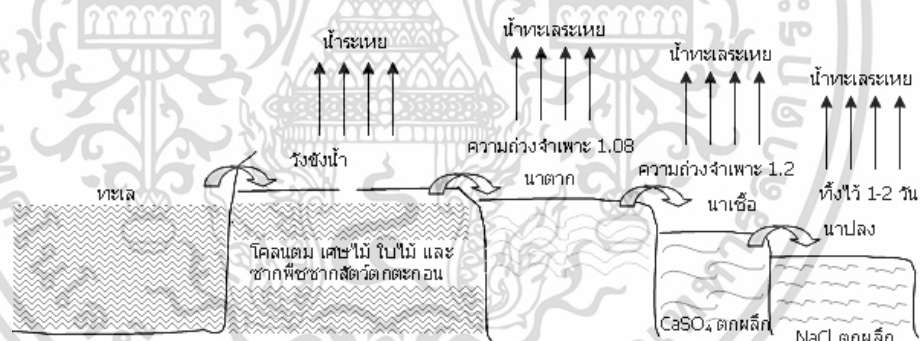
- ขั้นตอนที่ 2 สูบน้ำทะเลเข้ามายังวังขังน้ำ เพื่อให้เกิดการตกตะกอน ของเศษดินทราย หรือแม้กระทั่งสัตว์น้ำที่อาจจะติดมาด้วย ขังน้ำไว้ประมาณ 7 วัน

- ขั้นตอนที่ 3 สูบน้ำจากวังชังน้ำเข้าสู่นาทุกนา ทั้งนาดาก นาเชื้อ นาปลง เพื่อตากน้ำทะเลให้ระเหย โดยระหว่างการตากจะมีการปล่อยน้ำจากนาเชื้อสู่นาปลง นาดากสู่นาเชื้อ ทำแบบนี้เรื่อยๆ จน นาเชื้อมีความเค็ม 10-15 ดิกกรี นาปลงมีความเค็ม 20-25 ดิกกรี

- ขั้นตอนที่ 4 ตากน้ำทะเลในนาปลงทิ้งไว้ประมาณ 10-15 วันจนเริ่มตกผลึกเป็นเกลือ ให้อาบน้ำเค็มออก เรียกว่าช่วงกลับน้ำ ชาวนาเกลือจะเอาน้ำเค็มจากนาอันปลงที่เป็นเกลือแล้ว กลับไปเก็บที่นาอันเชื้อ เพื่อนำมาหมักเกลือในนาอันปลงใหม่ ทำให้เกิดเกลือได้เร็วขึ้น

- ขั้นตอนที่ 5 หลังจากเกิดเกลือในนาอันปลงแล้ว ชาวนาเกลือจะรื้อเกลือ โดยใช้อุปกรณ์ คือ คทาหรือ คทาซึกแถว คทาซุ่ม ปุ้งกี๋หาบเกลือ ใช้แรงงานคนช่วยกันรื้อ ซึกแถวกองเกลือแล้วหาบเกลือเข้าเก็บในยุ้งเก็บเกลือ

- ขั้นตอนที่ 6 ปรับนาอันปลงที่เก็บเกลือแล้วให้เรียบ ปล่อยน้ำออกให้แห้ง แล้วใช้ลูกกลิ้งหรือรถกลิ้งๆ นาทเกลือให้เรียบและแน่น ตากนาให้แห้งสนิท แล้วปล่อยน้ำเค็มจัดจากนาอันเชื้อลงนาอันปลง ตากไว้วันแรกจะเกิดเกสรเกลือ จนกระทั่งความเค็มถึง 20-25 ดิกกรี ให้ตากทิ้งไว้ 10-15 วัน ก็สามารถรื้อเกลือได้อีกครั้ง ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จะมีเกลือรื้อได้ทุกๆ 1-2 เดือน

รูปที่ 2.8 สรุปขั้นตอนการทำนาเกลือ

ที่มา : สุภาพรพรหม ม่วงพรหม (2554)

วิถีชีวิต การทำนาเกลือจะต้องใช้ทั้งความรู้ ประสบการณ์ และการสังเกต ต้องวางแผนการจัดกำลังคน การวางแผนการทำงานให้เหมาะสมกับฤดูกาล และต้องคอยสังเกตสภาพอากาศในแต่ละวัน เนื่องจากการทำนาเกลือจะไม่นิยมทำในฤดูฝน เพราะเกลือจะละลายและไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้

ความเชื่อเรื่องการทำขวัญนาเกลือ เป็นพิธีกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดศิริมงคลในการทำนาเกลือ ช่วยให้ได้ผลผลิตเกลือตามต้องการ และไม่มีอุปสรรค (ภรณี จำปาทอง, 2012)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2) ผลผลิตนาเกลือสมุทร ประกอบด้วย

ดอกเกลือ เป็นเกลือส่วนที่มีรสชาติดี หวานติดปลายลิ้น แต่มีราคาแพงกว่าเกลือปกติ เนื่องจาก การทำนาเกลือครั้งหนึ่งนั้น จะได้ผลผลิตดอกเกลือ ประมาณ 5% ส่วนใหญ่ใช้กับการ ประกอบอาหาร ธุรกิจความสวยความงาม แพทย์ทางเลือก เป็นต้น

เม็ดเกลือ เป็นผลผลิตส่วนใหญ่ของนาเกลือ ใหญ่ใช้ประกอบอาหาร ธุรกิจความสวย ความงาม แพทย์แผนปัจจุบัน แพทย์ทางเลือก เป็นต้น

ดีเกลือ การทำดีเกลือจะทำแปลงเฉพาะ โดยนำน้ำจากการรื้อเกลือแต่ละครั้งไปซัง รวมกันไว้ ทิ้งไว้ระยะหนึ่งก็จะมีดีเกลือเกิดขึ้นเกาะอยู่ตามพื้นนา และจะต้องเก็บดีเกลือตอนเช้า ก่อนแดดออก ถ้าแดดจัดดีเกลือจะละลาย ดีเกลือชนิดนี้จะเป็นเม็ดสีขาวมีรสขม นำไปใช้ประกอบ เป็นเครื่องยาไทยโบราณประเภทยาระบายหรือยาถ่าย

เกลือซีแดด เป็นส่วนที่อยู่บนผิวดินของนาเกลือ มีลักษณะเป็นแผ่นร้อนอยู่บนผิวนาเกลือ สามารถนำไปใช้เป็นปุ๋ยปลูกพืชได้ (สุภาพรรณ ม่วงพรหม, 2011)

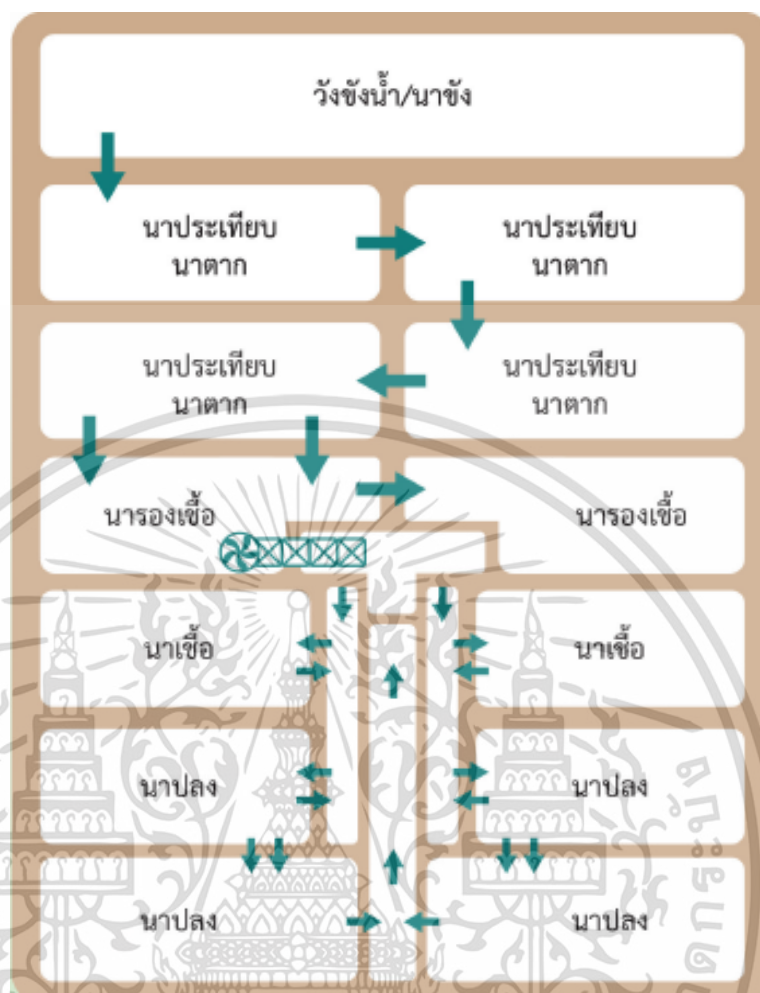
2.3) นาเกลือสมุทร ประกอบด้วย

นาขัง คือ นาแรกใช้สำหรับพักน้ำที่วัดเข้าสู่นา ให้ฝนหรือสัตว์เล็กๆ ที่ติดมาตกตะกอน

นาตาก คือ นาสำหรับตากน้ำทะเลต่อจากนาขัง

นาเชื้อ คือ นาสำหรับบรอเกลือตกผลึก และใช้กักน้ำเพื่อรอการเก็บผลผลิตที่นาปลง

นาปลง คือ นาสำหรับตากเกลือขั้นตอนสุดท้าย ก่อนจะเก็บไปไว้ที่ยังเกลือ

รูปที่ 2.9 ผังนาเกลือ

ที่มา : สุภาพรณ ม่วงพรหม (2554)

2.4) สถาปัตยกรรมนาเกลือสมุทร ประกอบด้วย
 ุ้งเกลือ มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวขนาดประมาณ 50-70 เมตร หลังคาทรงจั่ว
 มีฝารอบ 4 ด้านทำประตูทางด้านสกัด หัวและท้ายด้านละ 1 ประตู โครงไม้สร้างอาคารเป็นไม้อยู่
 ด้านนอก เพื่อช่วยในการรับน้ำหนักของเกลือที่ดันมาจากด้านใน ฝาของโรงเก็บเกลือส่วนใหญ่เป็น
 ฝาไม้ไผ่ผ่าฟาก วัสดุผนังหลังคาเป็นใบจาก

บ้านพักเกษตรกรนาเกลือ เป็นเรือนไทยภาคตะวันออก ตัวเรือนมีที่พักอาศัยแบ่งเป็น
 ส่วนสำหรับนอน สำหรับพักอาศัย และครัว วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นวัสดุจากธรรมชาติ หลังคามุงจาก
 หญ้าคา หรือทางมะพร้าว ส่วนผ้ามักจะใช้ใบจากหรือใบมะพร้าว บางแห่งทำเป็นฝาขัดแตะ (ภรณ์
 จำปาทอง, 2012)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3.6 สถานการณ์เกลือสมุทรในประเทศไทย

การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ทรัพยากร จนเกินขีดความสามารถ ปัจจุบันพื้นที่ทำนาเกลือสมุทรมีแนวโน้มที่จะลดลง เนื่องจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเกลือประสบปัญหาหาราคาผลผลิตตกต่ำ การเพิ่มขึ้นของคู่แข่ง และข้อจำกัดด้านฤดูกาลไม่สามารถทำนาเกลือได้ทั้งปี (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี, 2560) เกษตรกรนาเกลือจึงหันไปประกอบอาชีพอื่น เช่น การทำนากุ้ง พนักงานบริษัท เป็นต้น

โดยอำเภอบ้านแหลม จากการอึกทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้พื้นที่ทางการเกษตรถูกแทนที่ด้วยสังคมเมือง ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป การทำนาเกลือไม่เป็นที่นิยม หากปล่อยไว้เช่นนี้ พื้นที่นาเกลือ และภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่มีคุณค่าจะค่อย ๆ หายไป ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่นาเกลือให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยยังสามารถคงคุณค่า และเอกลักษณ์ไว้ได้

รูปที่ 2.10 ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ
ที่มา : ดัดแปลงโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปัจจุบันประเทศไทยมีหน่วยงานที่คอยช่วยเหลืออยู่ไม่มากนัก เช่น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น โดยได้จัดทำนโยบายต่างๆ ขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรนาเกลือโดยมีทั้งนโยบายระดับประเทศ และนโยบายระดับจังหวัด เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาเกลือทะเล เป็นต้น ซึ่งถึงแม้จะมีการจัดทำนโยบายขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถช่วยเหลือเกษตรกรนาเกลือได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากนโยบายการอนุรักษ์หรือพัฒนาของประเทศไทย ยังไม่ได้มีการกล่าวถึงการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมในภาพรวมทั้งหมด แต่จะมุ่งเน้นที่การอนุรักษ์ พัฒนา และช่วยเหลือเป็นส่วนๆ เช่น การช่วยเหลือเกษตรกรโดยการรับประกันราคาเกลือ จัดตั้งระบบสหกรณ์เพื่อรับจำหน่ายเกลือ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการช่วยเหลือในส่วนเล็กๆ ของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทรทั้งหมด จึงทำให้การช่วยเหลือไม่มีความยั่งยืน และช่วยเหลือได้เพียงบางส่วนเท่านั้น อีกทั้งนโยบายต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ดังนั้น การดูแลหรือพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลืออื่นนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนด้วย

2.2 การอนุรักษ์และการจัดการพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรม

2.2.1 การอนุรักษ์พื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรม

กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม ได้กำหนดหลักการในการอนุรักษ์เอาไว้ 15 ข้อ แต่ในการวิจัยนี้จะเลือกเพียงบางกรณีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวได้ มีดังต่อไปนี้

2.2.1.1 ในการอนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรมที่ยังมีประโยชน์ใช้สอยอยู่ การเสริมสร้างหรือต่อเติมสิ่งที่จำเป็นขึ้นใหม่สามารถทำได้เพื่อความเหมาะสมในการใช้งาน โดยไม่จำเป็นต้องสร้างให้เหมือนส่วนของเดิม แต่สิ่งที่เพิ่มขึ้นใหม่นั้นจะต้องกลมกลืน และไม่ทำให้มรดกวัฒนธรรมนั้นด้อยค่าลงไป

2.2.1.2 การดำเนินการอนุรักษ์มรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น ให้คำนึงถึงการพัฒนาหรือความเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาของชุมชน โดยงานที่ต่อเติมบนสิ่งก่อสร้างหรือในบริเวณชุมชนพื้นถิ่นนั้นควรเคารพคุณค่าทางวัฒนธรรมและลักษณะตามแบบดั้งเดิม ที่ผสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ แนวทางในการปฏิบัติ ได้แก่ การวิจัย บันทึกจัดเก็บข้อมูล ส่งเสริมให้มีการสืบสานระบบการก่อสร้างและทักษะฝีมือช่างพื้นถิ่นในทุกระดับ อาจใช้วัสดุใหม่ที่ไม่เปลี่ยนแปลงการแสดงออกของภาพลักษณ์ ผิวสัมผัส รูปทรง ไปจากโครงสร้างและวัสดุของเดิมที่สืบเนื่องมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1.3 การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมใดๆ ก็ตามจะต้องคำนึงถึงวิถีชีวิตชุมชน ที่สอดคล้องกับสภาพโดยรอบและภูมิทัศน์วัฒนธรรม ในฐานะที่เป็นส่วนประกอบสำคัญที่มีผลต่อการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงในคุณค่า และลักษณะเฉพาะของมรดกวัฒนธรรม

2.2.1.4 การอนุรักษ์สภาพโดยรอบและภูมิทัศน์วัฒนธรรมควรดำเนินการตั้งแต่การจัดให้มีระเบียบ กฎหมาย และระเบียบเฉพาะ มีแผนการอนุรักษ์แผนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การกำหนดขอบเขตโบราณสถานต่อเนื่องและเขตกันชนรอบบริเวณแหล่งมรดกวัฒนธรรม หรือมาตรการอื่นๆ เพื่อรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมและลักษณะเฉพาะของแหล่งมรดกวัฒนธรรมนั้น ตลอดจนการจำกัดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่ (ICOMOS Thailand, 2011)

2.2.2 การจัดการพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรม

การจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม คือ ศาสตร์และศิลป์แห่งการดำเนินการต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้กระทำกับสภาพแวดล้อมภูมิประเทศ ซึ่งได้สร้างความเจริญรุ่งเรืองต่อสังคมมนุษย์ หรือการดำเนินการรุกรานกับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการสังคมมนุษย์ สิ่งที่ต้องจัดการคือ การป้องกันไม่ให้เปลี่ยนแปลงเร็ว และไม่ให้เกิดเปลี่ยนแปลงทั้งหมด แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงค่อยเป็นค่อยไป และเปลี่ยนแปลงได้เฉพาะบางบริเวณที่ยอมให้เปลี่ยนแปลงได้ และยอมได้มากน้อยเพียงใดอย่างไรเท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย ศิลปากร (2549, น. 22-23) ได้กล่าวถึง ภูมิทัศน์วัฒนธรรมไว้ ดังนี้

ภูมิทัศน์วัฒนธรรม มีความสำคัญมีคุณค่าเป็นสิ่งที่สามารถแสดงเอกลักษณ์ของสังคม หรือชุมชน และสะท้อนถึงพัฒนาการที่ดำรงอยู่ของสังคมนั้นๆ หากไม่ได้รับการจัดการที่เหมาะสมก็ อาจจะถูกทำลายลงด้วยสาเหตุต่างๆ ทั้งจากโดยธรรมชาติและมีมือของมนุษย์เอง เนื่องจากภูมิทัศน์ วัฒนธรรมก็มีลักษณะเช่นเดียวกับทรัพยากรอื่นๆ ซึ่งมีโอกาสจะสูญหายถูกทำลายทำให้เหลือน้อยลง ดังนั้นการแสวงหาวิธีการจัดการที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนสำหรับภาวการณ์ในปัจจุบันด้วย เหตุผลหลักที่ต้องจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมเนื่องจาก

- 1) ไม่มีสิ่งที่สามารถนำมาทดแทนสภาพความสมดุลของภูมิทัศน์วัฒนธรรมเดิมได้
- 2) หากถูกทำลายแล้วไม่มีทางที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่
- 3) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมไวต่อการสูญหายถูกทำลายหรือหมดไป
- 4) เป็นสิ่งแสดงถึงความเป็นอยู่หรือเอกลักษณ์ของสังคมนั้นๆ
- 5) เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมสู่ความยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม คือการรักษาคุณค่าและความสำคัญของภูมิทัศน์วัฒนธรรมให้คงอยู่และยั่งยืนสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของสังคมในปัจจุบันประกอบด้วย

- 1) การรวบรวมข้อมูลภูมิทัศน์วัฒนธรรมสำหรับการวางแผนและดำเนินการรักษาคุณค่าและความสำคัญเพื่อประโยชน์ของการดำรงอยู่ของสังคม
- 2) ใช้ข้อมูลที่ได้รับเพื่อการวิเคราะห์ วางแผน และดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับภูมิทัศน์วัฒนธรรมของสังคมอย่างเหมาะสม
- 3) สร้างความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของภูมิทัศน์วัฒนธรรมให้แก่สมาชิก
- 4) สร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคมผู้เป็นเจ้าของภูมิทัศน์วัฒนธรรม

แผนการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมโดยทั่วไปมีอยู่ด้วยกัน 3 ขั้นตอน (สำนักงานวัฒนธรรม แห่งชาติ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทาลัยศิลปากร, 2549, น. 27)

การจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม มีแผนการจัดการเบื้องต้น 3 ขั้นตอน โดยมีการศึกษาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับพื้นที่และโครงสร้างของโครงการ มีการประเมินและกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการรวมทั้งแสดงเหตุผลประกอบ และมีการกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่จะทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์ อีกทั้งการจัดการนี้ต้องอาศัยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความ ต้องการที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่ต้องไม่ทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ต้องการในอนาคต โดยมีการใช้ทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยต้องคำนึงถึงขีดจำกัดของพื้นที่ในแต่ละแห่งด้วย อีกทั้งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัยภายในพื้นที่ด้วย เพื่อการพัฒนาอย่างมั่นคง ปกป้องเอกลักษณ์ และสืบสานสิ่งที่ดีของชุมชนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป โดยไม่เล็งเห็นเรื่องการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวมีความสำคัญไปกว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน การจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมมีอยู่หลายรูปแบบ ซึ่งต้องนำไปปรับใช้ให้ เหมาะสมกับพื้นที่ โดยมีแนวทางการจัดการต่างๆ ได้แก่

- 1) การดูแลรักษา (Maintenance) เป็นการ รักษาสภาพให้มั่นคงสมบูรณ์ ตรวจสอบสภาพ และดูแลอย่างสม่ำเสมอ สามารถนำไปปรับใช้กับ ภูมิทัศน์ได้โดยการปรับสภาพแวดล้อมให้เรียบร้อย สะอาดตาและมีสภาพเหมาะแก่การใช้สอยพื้นที่

- 2) การรักษาให้คงสภาพ (Preservation) เป็นการอนุรักษ์สภาพเดิมเอาไว้ไม่นำสิ่งแปลกปลอมมาสร้าง ต่อเติมมากกว่าการเสริมความแข็งแรง

- 3) การบูรณปฏิสังขรณ์ (Restoration) เป็นการซ่อมแซมปรับปรุง สิ่งต่าง ๆ โดยให้มีสภาพกลมกลืนกับของเดิมมากที่สุดแต่ควรให้สามารถแยกแยะออกจากกันได้ และอาจจะรวมไปถึงการรื้อถอนสิ่งต่อเติมที่แปลกปลอมและทำให้คุณค่ามรดกของสิ่งนั้นลดลงไปด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) การสร้างชิ้นใหม่ (Reconstruction) เป็นการทำให้สิ่งที่เสียรูปร่างไปหรือพังทลายลงกลับมาอยู่ในรูปแบบ ที่เคยเป็นด้วยจุดประสงค์การใช้สอยร่วมสมัย

5) การปรับประโยชน์ใช้สอยใหม่ (Adaptation) เป็นการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์การใช้งานเดิมของสิ่งต่างๆ เพื่อมาตอบสนองหน้าที่ใช้สอยใหม่ๆ แต่ต้องคำนึงถึงคุณค่าด้านต่างๆ ทางมรดกวัฒนธรรมเป็นหลัก

6) การพัฒนาและสร้างสรรค์ใหม่ (Development and creation) เป็นการใช้สอยพื้นที่อย่างมีคุณค่า โดยเกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่และส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

หลักการจัดการภูมิทัศน์ของ International Union for Convention of Natural and Natural Resources (IUCN) ประกอบด้วย

- 1) การรักษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมต้องการการสนับสนุนในเชิงเศรษฐกิจ
- 2) การรักษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมต้องการการสนับสนุนจากท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 3) องค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรมต้องมีการศึกษาในรายละเอียดต้องเก็บและรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนจัดการได้อย่างเหมาะสม
- 4) การวางแผนจัดการต้องมีการวิเคราะห์คุณค่าจุดมุ่งหมายผลกระทบและข้อมูลด้านต่างๆ เพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสม
- 5) กฎระเบียบข้อบังคับควรยืดหยุ่นได้และต้องคำนึงสิทธิของชุมชนท้องถิ่น
- 6) การจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมต้องพิจารณาปัจจัยครอบคลุมทุกด้านทั้งสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจการเมืองการปกครองสังคมและวัฒนธรรม

ข้อมูลจากสำนักบัญชีประชาชาติ ระบุว่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจไทยได้สูงมาก สะท้อนให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ และผลักดันสินค้าและบริการให้มีมูลค่าสูงสุดในเวทีการค้าโลกได้ ซึ่งการพัฒนาพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์นั้น ได้มีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา และมีการกำหนดให้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยเรียกแนวทางการพัฒนานี้ว่า “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” (Creative Economy)

สำหรับประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เริ่มกล่าวถึงแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในภาพรวมไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ซึ่ง ณ ขณะนั้นยังไม่ได้ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการระบุยุทธศาสตร์การพัฒนา และต่อมาแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ถูกระบุใช้เป็นแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) และใช้ยุทธศาสตร์นี้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.3.1 ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีการให้คำนิยามไว้ ดังนี้

2.3.1.1 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้กำหนดนิยามของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ว่า “การพัฒนาาระบบเศรษฐกิจโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์บนฐานขององค์ความรู้ ทรัพย์สินทางปัญญา และการศึกษาวิจัย ซึ่งเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ การส่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อใช้ในการพัฒนาธุรกิจและการผลิตสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่ซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจหรือคุณค่าทางสังคม” (พระราชกฤษฎีกา, 2018)

2.3.1.2 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้นิยามของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ว่า “แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ตลอดจนการส่งสมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่”

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ การพัฒนาาระบบเศรษฐกิจโดยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของต้นทุนทางวัฒนธรรมของพื้นที่นั้นๆ ให้เกิดเป็นสินค้าหรือบริการเชิงสร้างสรรค์ และทำให้สินค้าหรือบริการมีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

2.3.2 ขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

องค์ประกอบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมกลุ่มต่างๆ ที่ได้รับการจัดกลุ่ม และแยกประเภทบนพื้นฐานของแนวคิดหลัก 2 แนวคิดกว้างๆ คือ กลุ่มที่แยกประเภทตามชนิดสินค้า/บริการ และกลุ่มที่แยกประเภทตามกิจกรรมการผลิตและห่วงโซ่การผลิต โดยมีตัวอย่างรูปแบบการแบ่งประเภทที่เป็นที่รู้จักในปัจจุบันทั้งหมด 6 รูปแบบ ดังนี้

2.3.2.1 การจัดประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศสหราชอาณาจักร (UK DCMS Model) โดยเป็นผู้ริเริ่มการแบ่งประเภทอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์เป็นครั้งแรกในปี 2541 ซึ่งแบ่งออกเป็น 13 กลุ่ม แยกตามสินค้าและบริการ คือ โฆษณา สถาปัตยกรรม งานศิลปะและวัตถุโบราณ งานฝีมือ แฟชั่น งานออกแบบ ภาพยนตร์และวิดีโอ ดนตรี ศิลปะการแสดง สื่อสิ่งพิมพ์ซอฟต์แวร์ โทรทัศน์และวิทยุ และวิดีโอและคอมพิวเตอร์เกมส์

2.3.2.2 การจัดประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยใช้วัฒนธรรมเป็นหลัก (Symbolic Texts Model) แบ่งออกเป็น 11 กลุ่ม ได้แก่ โฆษณา ภาพยนตร์อินเทอร์เน็ต ดนตรี สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์และวิดีโอ ศิลปะสร้างสรรค์ เครื่องใช้ไฟฟ้า แฟชั่น ซอฟต์แวร์ และกีฬา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2.3 การจัดประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยใช้ศิลปะเป็นหลัก (Concentric Circle Model) แบ่งออกเป็น 14 กลุ่ม ได้แก่ วรรณกรรม ดนตรี ศิลปะการแสดง งานศิลปะ ภาพยนตร์ พิพิธภัณฑสถาน ห้างสรรพสินค้า การดูแลศิลปวัตถุ/โบราณสถาน สื่อสิ่งพิมพ์ การบันทึกเสียง วิทยุและคอมพิวเตอร์เกมส์ โฆษณา สถาปัตยกรรม งานออกแบบ และแฟชั่น

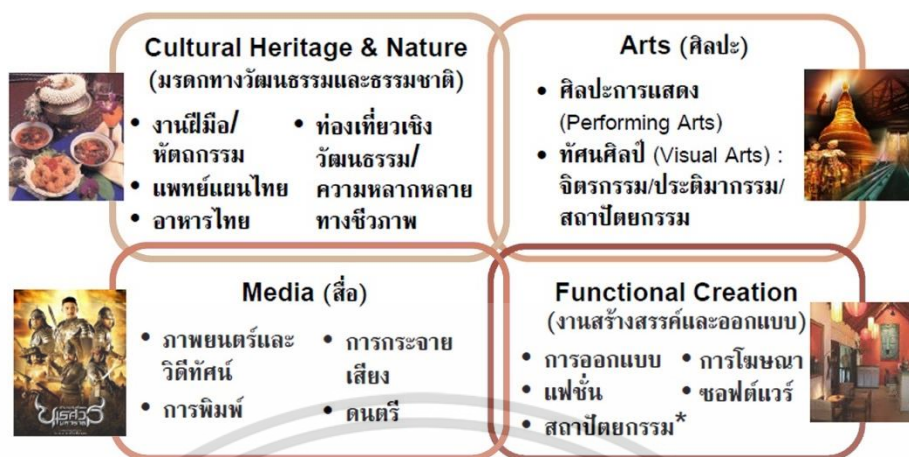
2.3.2.4 การจัดประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Model) ใช้ประเด็นด้านลิขสิทธิ์เป็นตัวกำหนด แบ่งออกเป็น 20 กลุ่ม ได้แก่ โฆษณา งานสะสม ภาพยนตร์และวิดีโอดนตรี ศิลปะการแสดง สื่อสิ่งพิมพ์ ซอฟต์แวร์ โทรทัศน์และวิทยุ งานศิลปะ และกราฟิก สื่อบันทึก เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องดนตรี กระจาด เครื่องถ่ายภาพเอกสารและอุปกรณ์ถ่ายภาพ สถาปัตยกรรม เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า งานออกแบบ แฟชั่นสินค้าตกแต่งบ้าน และของเล่น

2.3.2.5 การจัดประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์โดย UNCTAD ได้แบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรม (Heritage or Cultural Heritage) ศิลปะ (Arts) สื่อ (Media) งานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน (Functional Creation)

2.3.2.6 การจัดประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์โดย UNESCO ได้แบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่เน้นเฉพาะด้านวัฒนธรรมออกเป็น 5 กลุ่มหลัก (Core Cultural Domains) ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ (Cultural and Natural Heritage) การแสดง (Performance and Celebration) ทัศนศิลป์ งานฝีมือ และการออกแบบ (Visual arts, Crafts and Design) หนังสือและสิ่งพิมพ์ (Books and Press) และ โสตทัศน์ และสื่อดิจิทัล (Audio Visual and Digital Media) นอกจากนี้ ยังได้เพิ่มกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้อง (Related Domains) เพื่อเป็นทางเลือกในการจัดประเภทให้เหมาะสมกับลักษณะวัฒนธรรมของแต่ละประเภท

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ยังได้กำหนดขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทยโดยยึด ตามรูปแบบขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) และปรับเปลี่ยนตามรูปแบบของ UNESCO พร้อมทั้งได้จำแนกประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ออกเป็น 4 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก และ 15 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

- 1) มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) ได้แก่ งานฝีมือและหัตถกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ การแพทย์แผนไทย และอาหารไทย
- 2) ศิลปะ (Arts) ได้แก่ ศิลปะการแสดง และ ทัศนศิลป์
- 3) สื่อสมัยใหม่ (Media) ได้แก่ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ การพิมพ์ การกระจายเสียง ดนตรี
- 4) งานสร้างสรรค์และออกแบบ (Functional Creation) ได้แก่ การออกแบบแฟชั่น สถาปัตยกรรม การโฆษณา และซอฟต์แวร์ (สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2017)

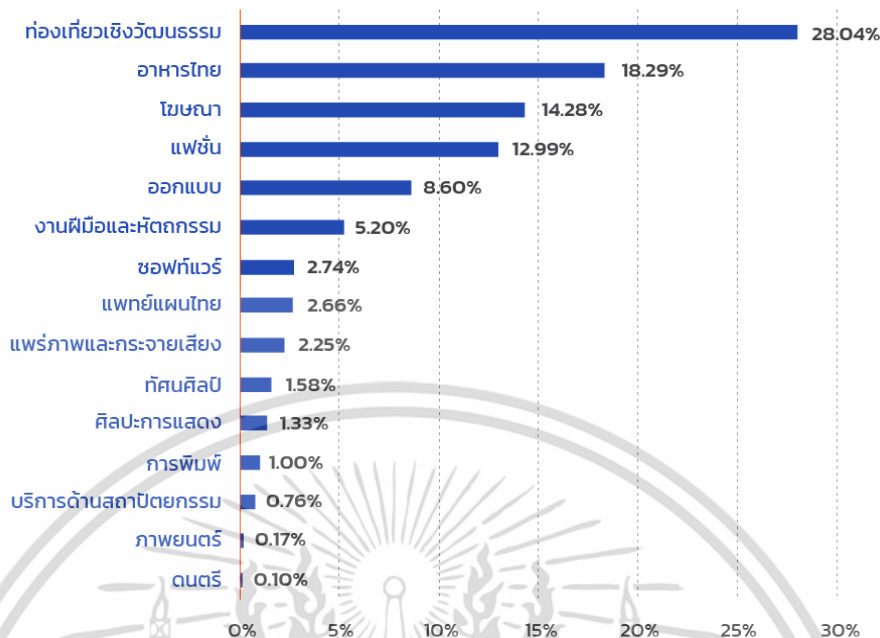
รูปที่ 2.11 ประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 4 กลุ่มหลัก และ 15 กลุ่มย่อย
ที่มา : อาคม เต็มพิทยาไทสิฐ (2553)

2.3.3 มูลค่าของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย

จากรายงานประมวลผลมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์จำแนกตามสาขาการผลิต และข้อมูลจำนวนแรงงานที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พบว่า ในช่วงระหว่างปี 2553 – 2559 อัตราการเจริญเติบโตแบบทบต้นโดยเฉลี่ย (Compound Average Growth Rate) ของมูลค่าของเศรษฐกิจสร้างสรรค์อยู่ที่ร้อยละ 5.61 ซึ่งสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตแบบทบต้นโดยเฉลี่ยของ GDP ที่เท่ากับร้อยละ 5.24 และในปี 2560 อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ณ ราคาประจำปี มีมูลค่าเท่ากับ 1.4 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.09 ของ GDP (สำนักบัญชีประชาชาติ สศช.,2061)

โดยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีสัดส่วนมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงสุดเมื่อเทียบกับมูลค่าของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทั้งหมด ได้แก่ อุตสาหกรรมกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ร้อยละ 25.77) รองลงมา ได้แก่ อาหารไทย (ร้อยละ 19.35) การโฆษณา (ร้อยละ 14.17) และแฟชั่น (ร้อยละ 13.17)

นอกจากนี้ ในปี 2561 ภาคเอกชนสามารถส่งออกละครไทยได้มากกว่า 100 เรื่อง โดยมีมูลค่าการส่งออกมากกว่า 2,000 ล้านบาทต่อปี รวมถึงแฟชั่นแบรนด์ไทยที่โด่งดังในต่างประเทศ อาทิ ASAVA, Disaya, Sretsis และ BOYY โดยการส่งออกสินค้าแฟชั่นและไลฟ์สไตล์ มีมูลค่าสูงถึง 3.8 แสนล้านบาท

รูปที่ 2.12 สัดส่วนมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขาของประเทศไทย ปี 2561
ที่มา : อาคม เต็มพิทยาไทธิสุ (2553)

2.3.4 การพัฒนาสังคมตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยในหลายด้านประกอบด้วย 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน 3. ด้านการค้าระหว่างประเทศ 4. ด้านการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 5. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษา 6. การสร้างความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2556)

การใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นที่นิยมในหลายๆ ประเทศทั่วโลก ซึ่งแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับชุมชนส่วนใหญ่ จะเน้นการผลิตที่ใช้แรงงาน ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบางประเทศได้ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดการย้ายถิ่นสร้างงานในชุมชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหลัก โดยสร้างจุดดึงดูดด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน คือ นักท่องเที่ยว ที่เข้ามาซื้อสินค้าในชุมชนจะได้รับสินค้าที่สดใหม่จากชุมชนโดยตรง ส่วนคนในชุมชนก็สามารถลดความเสี่ยงที่จะถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางได้ ซึ่งจากที่กล่าวมานี้ จะเป็นการสร้างระบบเศรษฐกิจในระดับชุมชน ดังนั้นทุกองค์กรภาคธุรกิจของชุมชนจึงต้องพยายามพัฒนาสินค้าและบริการให้มีความหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะรายให้มากขึ้นโดยนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นแนวทางการพัฒนา แต่อย่างไรก็ตาม การกล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ก็มีอาจมุ่งเน้นแต่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในเขตเมืองเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นและกระจายไปถึงกลุ่มคนในเขตชุมชนชนบท หรือรัฐวิสาหกิจชุมชนด้วย เนื่องจากคนในภาคส่วนนี้ถือเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่จะสร้างความเข้มแข็งให้แก่รากฐานของเศรษฐกิจไทย โดยลักษณะสำคัญของรัฐวิสาหกิจชุมชนควรมีองค์ประกอบอย่างน้อย 7 ประการ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548) คือ

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ
- 2) สินค้าและบริการมาจากทุนของชุมชนเป็นหลัก
- 3) ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นนวัตกรรมของชุมชน
- 4) เกิดจากฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล
- 5) มีกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ
- 6) บูรณาการกับกิจกรรมหรือสถานการณ์ต่างๆ ในชุมชนอย่างเป็นระบบ
- 7) ครอบคลุมและชุมชนพึ่งพาตนเองได้

ในด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนในทางเศรษฐศาสตร์ ความสำเร็จจำเป็นที่จะต้องสร้างจุดดึงดูดลูกค้าในลักษณะของการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการสร้างประโยชน์แก่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย โดยในฝั่งของผู้ซื้อจะได้ประโยชน์จากการเข้ามาซื้อสินค้าที่สดใหม่และสร้างสรรค์จากผู้ผลิตโดยตรง ในขณะที่ผู้ผลิตก็ได้ประโยชน์จากการลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งหรือขายผ่านพ่อค้าคนกลาง ในขณะที่ผลประโยชน์ทางสังคมจะช่วยสร้างทุนทางสังคม (Social Capital) ในลักษณะของการสร้างโอกาสของการมีส่วนร่วม (Participation) และสร้างระบบความคิดของ “การเป็นเจ้าของร่วมกัน” ซึ่งจะทำให้เกิดการอนุรักษ์ นอกจากนี้ ยังพบว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับชุมชนที่มีทุนทางสังคมที่เข้มแข็งจะเกิดโอกาสการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ได้ง่ายกว่าในด้านของการจ้างงานในท้องถิ่น เนื่องจากเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับชุมชนเน้นการผลิตที่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมากนัก แต่เป็นการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor Intensive) โดยผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ดังนั้น รายได้ส่วนใหญ่จึงจะตกอยู่กับกำลังแรงงาน โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานที่ด้อยโอกาสจะสามารถเข้าถึงงานได้ง่ายกว่า ทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงการมีส่วนร่วม และมีความคิดที่จะอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนต่อไปเรื่อยๆ (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2556) ซึ่งพฤติกรรมที่ต้องการการมีส่วนร่วม หรือมีแรงจูงใจในการอนุรักษ์ดังกล่าว เรียกว่า พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

2.3.5 พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

2.3.5.1 ความหมายของพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

นักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีความคล้ายคลึงกัน โดย Ford (1996) ให้ความหมายพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ว่าหมายถึง การกระทำของบุคลากรในการคิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ แตกต่างกับสิ่งอื่น มีคุณค่าหรือมีประโยชน์ต่อองค์กร ประกอบด้วยการสร้างความรู้สึกรับรู้การสร้างสรรค์อย่างแท้จริง รวมทั้งต้องมีความรู้และความสามารถด้วย (รังสรรค์ ศรีเกียรติณรงค์, 2559)

Georg and Zhou (2001) ให้ความหมายพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นผลลัพธ์ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสถานการณ์ ทำให้เกิดแนวคิดที่สามารถผลิตผลงานหรือผลิตผลใหม่ที่มีประโยชน์

Kleysen and Street (2001) นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นพฤติกรรมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคลากรในองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่ง พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์เป็นการแสดงออกในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือปรับปรุงให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานที่ปฏิบัติอยู่ (รังสรรค์ ศรีเกียรติณรงค์, 2559)

สรุปได้ว่าพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ คือ พฤติกรรมการคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ ต่อองค์กร พื้นที่ หรือชุมชน โดยใช้ความรู้และความสามารถ ซึ่งเมื่อใช้ความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ จะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถขึ้นไปด้วย

2.3.5.2 แนวคิดและทฤษฎีของพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

แนวคิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของศาสตราจารย์ Teresa Amabile ในปี ค.ศ. 1998 ได้รับการยอมรับเชิงวิชาการอย่างกว้างขวาง ซึ่งอธิบายแนวคิดนี้ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ พื้นฐานความรู้ความชำนาญ (expertise) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) และแรงจูงใจ (motivation) (เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล, 2554) มีรายละเอียดดังนี้

1) พื้นฐานความรู้ความชำนาญ หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นความฉลาด รอบรู้ ในประเด็นนั้นๆ อย่างดี รวมถึงประสบการณ์ในการทำงาน เปรียบเสมือนเป็นฐานข้อมูล ความรู้ของบุคคล

2) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ทักษะคิดและกลไกทางความคิดที่บุคคลหนึ่งๆ พิจารณาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการประยุกต์พื้นฐานความรู้ความชำนาญ มาใช้ประโยชน์และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ทักษะดังกล่าวมักได้รับการพัฒนามาจากบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และแนวทางในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล

3) แรงจูงใจ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แรงจูงใจภายนอก (extrinsic motivation) ซึ่งมาจากการกระตุ้นของ ปัจจัยภายนอก เช่น ผลตอบแทนในการรูปร่างของเงิน โบนัส การเลื่อนตำแหน่ง อย่างไรก็ตาม Amabile มองว่าแท้จริงแล้วผลตอบแทนดังกล่าวอาจไม่ได้เป็นตัวส่งเสริมความคิด

สร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลเสมอไป ในทางตรงกันข้าม ปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์มากกว่าคือ แรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากความปรารถนา ความรู้สึกถึงภารกิจที่ทำหาย ความรู้สึกยินดีและสุขใจในการทำงานหรือฝ่าฟันแก้ไขปัญหา ตลอดจนความสนใจ ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ปัจจัยดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากแรงขับเคลื่อนของบุคคล หรืออาจได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมจากองค์กรก็ได้ (รังสรรค์ ศรีเกียรติมรงค์, 2559)

พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ตามนิยามของ Kleysen & Street (2001) ได้แบ่งองค์ประกอบของแนวคิดพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

- 1) พฤติกรรมการแสวงหาโอกาส (opportunity exploration) หมายถึง การมองหาโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อนำไปใช้ในการทำงาน
- 2) พฤติกรรมการคิดเพื่อสังคัม (generativity) หมายถึง การแสดงออกถึงความสนใจ การจัดลำดับความคิด การเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดใหม่กับสถานการณ์ เพื่อเริ่มต้นกระทำสิ่งใหม่ที่ใช้ประโยชน์ได้จริงในสังคัม
- 3) พฤติกรรมการแสวงหารูปแบบ (formative investigation) หมายถึง การรวบรวมความคิด นำความคิดนั้นไปทดลองใช้ และวิเคราะห์ข้อดีข้อด้อยของความคิดใหม่
- 4) พฤติกรรมการเป็นผู้นำทางความคิด (championing) หมายถึง ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้สนับสนุนความคิดใหม่ของตนเพื่อนำไปสู่การนำไปใช้และเผยแพร่แก่บุคคลอื่นต่อไป
- 5) พฤติกรรมการประยุกต์ใช้ (application) หมายถึง การนำความคิดใหม่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน

ต่อมา De Jong & Den Hartog (2008) ผู้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการทำงานเชิงสร้างสรรค์ (innovative work behavior) ได้ปรับลดองค์ประกอบแนวคิดของ Kleysen & Street เหลือเพียง 4 องค์ประกอบ โดยนำพฤติกรรมการแสวงหารูปแบบไปรวมกับพฤติกรรมการคิดเพื่อสังคัม เนื่องจากเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในกระบวนการคิดเช่นเดียวกัน (กนกวรรณ พวงประยงค์, 2561)

เมื่อพิจารณาลักษณะที่สำคัญของวิสาหกิจชุมชน จะเห็นได้ว่ามีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีลักษณะของการเป็นองค์กรที่มีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เรียนรู้ตลอดเวลา เกิดจากฐานภูมิปัญญาและมีการดำเนิน การที่เชื่อมโยงประยุกต์กับกิจกรรมหรือสถานการณ์ของชุมชน ดังนั้นหากวิสาหกิจชุมชนไทยได้รับการพัฒนาระดับไปสู่การเป็น “องค์กรสร้างสรรค์” โดยอาศัยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์มาเป็นกรอบในการพัฒนา ก็จะส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนไทยสามารถยกระดับไปสู่การเป็น วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า” ที่มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดกว้างได้

2.3.6 การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเชิงสร้างสรรค์

วิสาหกิจชุมชนมีบทบาทสำคัญในการนำความรู้และภูมิปัญญาจากท้องถิ่นมาสู่กระบวนการผลิต ในระดับชุมชน การดำเนินการแบบวิสาหกิจ คือ กลไกที่ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของร่วมกัน ทั้งนี้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ในระดับชุมชนของประเทศไทยที่ผ่านมา สามารถแบ่งรูปแบบของการเป็นชุมชนสร้างสรรค์ตามฐานของการพัฒนาได้ 2 ลักษณะ (กนกวรรณ พวงประยงค์, 2561) คือ

ลักษณะที่ 1 การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจากฐานพื้นที่หรือสถานที่เป็นหลัก (area-based or place-based) โดยเกิดจากการรวมกลุ่มสร้างสรรค์ในระดับพื้นที่ (creative cluster) ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะด้านวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม หรือประวัติศาสตร์ โดยมุ่งเน้นกิจกรรมการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงเข้ากับการบริการ หรือการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ลักษณะที่ 2 การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจากฐานผลิตภัณฑ์เป็นหลัก (product-based) โดยการผลิตสินค้าและบริการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะส่วนใหญ่เน้นการใช้ภูมิปัญญา และความเชี่ยวชาญเฉพาะของท้องถิ่น

การพัฒนายกระดับวิสาหกิจชุมชนไทยต้องมองเป็นองค์รวมโดยอยู่บนฐานของทุนมนุษย์และทุนชุมชน อันได้แก่ องค์ความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิม และวัฒนธรรมหรือทรัพยากรประจำท้องถิ่นที่หลอมรวมกันจนเข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นสินค้าหรือบริการที่สะท้อนเอกลักษณ์และสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน โดยอาจใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม แต่จะต้องให้ความสำคัญกับทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมือในการปกป้องผลงานด้วย ซึ่งสอดคล้องไปกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ ที่สามารถต่อยอดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็น “องค์กรสร้างสรรค์” และยังคงต้องการการสนับสนุนผลักดันจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม (กนกวรรณ พวงประยงค์, 2561)

ปัญหาสำคัญ คือ การที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยังขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด อีกทั้งยังไม่ทราบวิธีการนำทุนของชุมชน มาบูรณาการกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ในชุมชนของตนเอง ฉะนั้นการที่วิสาหกิจชุมชนจะสามารถหลุดพ้นจากกับดักวิถีคิดแบบเดิมๆ จนสามารถยกระดับจากสถานะ “องค์กรผู้สร้าง” สู่การเป็น “องค์กรผู้สร้างสรรค์” สินค้าและบริการที่มีจุดเด่นได้นั้น จึงต้องมีจุดเริ่มต้นที่การพัฒนา “คน” ทั้งที่เป็นผู้ประกอบการและบุคลากรในองค์กรวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ได้รับการส่งเสริมพัฒนาทักษะและแรงจูงใจทั้ง 3 ด้าน ตามฐานแนวคิดพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ (กนกวรรณ พวงประยงค์, 2561) คือ

ด้านที่ 1 ความรู้และความชำนาญ (expertise) ผู้ประกอบการและบุคลากรในองค์กรวิสาหกิจชุมชนจะต้องได้รับการสนับสนุนและต่อยอดองค์ความรู้ดั้งเดิมโดยบูรณาการเข้ากับกระบวนการเรียนรู้สมัยใหม่ผ่านโครงการและกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพสมาชิกองค์กรร่วมกับชุมชน พร้อมทั้งกระตุ้นให้องค์กรและชุมชนเกิดความตื่นตัวกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอกด้วยการสร้างภาคีเครือข่ายกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และองค์กรวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ เพื่อให้เกิดพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนและต่อยอดองค์ความรู้ การศึกษาดูงาน และเกิด การแบ่งปันคำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ในเชิงวิชาการที่จำ เป็นต่อการบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ เช่น การจัดการสมัยใหม่ เทคนิคกระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การตลาดสร้างสรรค์ และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งผลจากกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพของบุคลากร และการได้เรียนรู้ประสบการณ์จากภาคีเครือข่าย จะทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมตื่นตัวในการแสวงหาโอกาส (opportunity exploration) ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และอยากที่จะนำ ความรู้ของตนมาเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน (generativity)

ด้านที่ 2 ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) ผู้ประกอบการและบุคลากรในองค์กรวิสาหกิจชุมชนจะต้องได้รับการส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และสร้างเสริมทัศนคติที่ดีในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการและกิจกรรมการวิเคราะห์ทุนของตนเองและทุนของชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ตลอดจนจะต้องสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมภาวะผู้นำแก่สมาชิกในองค์กรวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผลจากการได้รับการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบและเสริมสร้างพลังความเป็นผู้นำ จะทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจชุมชน ตลอดจนกล้าคิดสิ่งแปลกใหม่ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ของชุมชน (generativity) และเกิดพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางความคิด (championing) สามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้สนับสนุนความคิดของตนจนก่อให้เกิดการนำไปใช้และเผยแพร่แก่สาธารณะ รวมถึงสามารถประยุกต์พลิกแพลงพื้นฐานความรู้ความชำนาญดั้งเดิมมาใช้ประโยชน์ในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ (application) เพื่อสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน

ด้านที่ 3 แรงจูงใจ (motivation) ผู้ประกอบการและบุคลากรในองค์กรวิสาหกิจชุมชนจะต้องได้รับการกระตุ้นและเสริมสร้างพลังความมุ่งมั่นและแรงจูงใจผ่านกิจกรรมหรือโครงการอบรมเพื่อการค้นหาสิ่งที่ตนเองรักและมีความชอบอย่างแรงกล้าที่จะลงมือทำ (passion) ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานที่มีคุณค่าอย่างเต็มความสามารถ (วาสิตา บุญสาร, 2556) โดยอาจใช้วิธีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจจากปัจจัยภายนอกร่วมด้วย เช่น การให้ทุนสนับสนุนการศึกษาดูงานเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ การจัดฝึกอบรมเพิ่มความรู้ในสิ่งที่บุคคลสนใจ รวมไปถึงจนถึงการเสริมแรง ด้วยการให้คำชื่นชม การให้รางวัล หรือค่าตอบแทนเมื่อบุคคลทำผลงานได้ดี เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อผู้ประกอบการและบุคลากรในองค์กรวิสาหกิจชุมชนมีแรงจูงใจ (motivation) และความปรารถนาอย่างแรงกล้าในสิ่งที่ทำ (passion) พร้อมทั้งมีขวัญกำลังใจที่ดี ประกอบกับได้รับการส่งเสริมพัฒนาทักษะด้านความรู้ความชำนาญ (expertise) และทักษะการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) อย่างบูรณาการ ย่อมส่งผลให้เกิดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์อันเป็นคุณสมบัติของบุคคลที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนเชิงสร้างสรรค์ครบทั้ง 4 ประการ คือ การแสวงหาโอกาสเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ของตนเอง (opportunity exploration) การเป็นผู้นำ ทางความคิด(championing) และพร้อมที่จะคิดสร้างสรรค์สิ่งดีๆ เพื่อชุมชนและสังคม(generativity) จนนำไปสู่การพัฒนาประยุกต์องค์ความรู้และความคิดใหม่ๆ ที่ใช้ประโยชน์ได้จริงในชุมชน (application) (กนกวรรณ พวงประยงค์, 2561)

รูปที่ 2.13 แนวทางการยกระดับวิสาหกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

ที่มา : กนกวรรณ พวงประยงค์ (2561)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้การขับเคลื่อนองค์กรวิสาหกิจชุมชนที่สร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องดำเนินไปพร้อมกับกรอบกลยุทธ์ 4P's ที่เป็นปัจจัยช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรค์ อันได้แก่ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองนาคำ, 2017)

1) People คือ คนและชุมชน ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนา และให้ความรู้เพื่อให้เกิดพฤติกรรมสร้างสรรค์ และสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2) Product คือ ผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นทุนของชุมชนอันมีค่าที่สามารถนำมาสร้างสรรค์กิจกรรมการบริการ และต่อยอดเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม

3) Place คือ สถานที่ รวมถึงการท่องเที่ยว คือการเพิ่มศักยภาพภาพของพื้นที่ให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ แต่ยังคงต้องตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

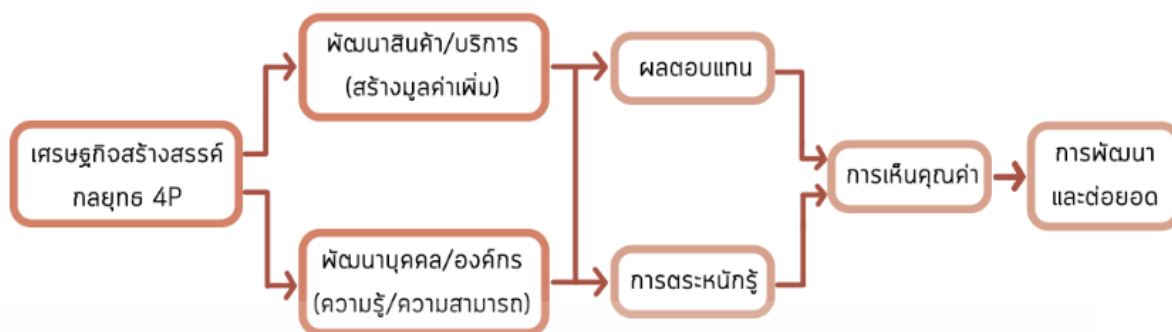
4) Preserve คือ การอนุรักษ์ โดยการขับเคลื่อนทั้ง 3 ปัจจัยข้างต้น จะต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกับการอนุรักษ์ และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

รูปที่ 2.14 องค์ประกอบกลยุทธ์ 4P's

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

จึงกล่าวได้ว่า กรอบกลยุทธ์ 4P's เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ร้อยเรียงองค์ประกอบของการพัฒนายกระดับวิสาหกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างครบถ้วนและครอบคลุมจากแนวทางการพัฒนาระดับวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็นองค์กรสร้างสรรค์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

รูปที่ 2.15 กลไกกลยุทธ์ 4P

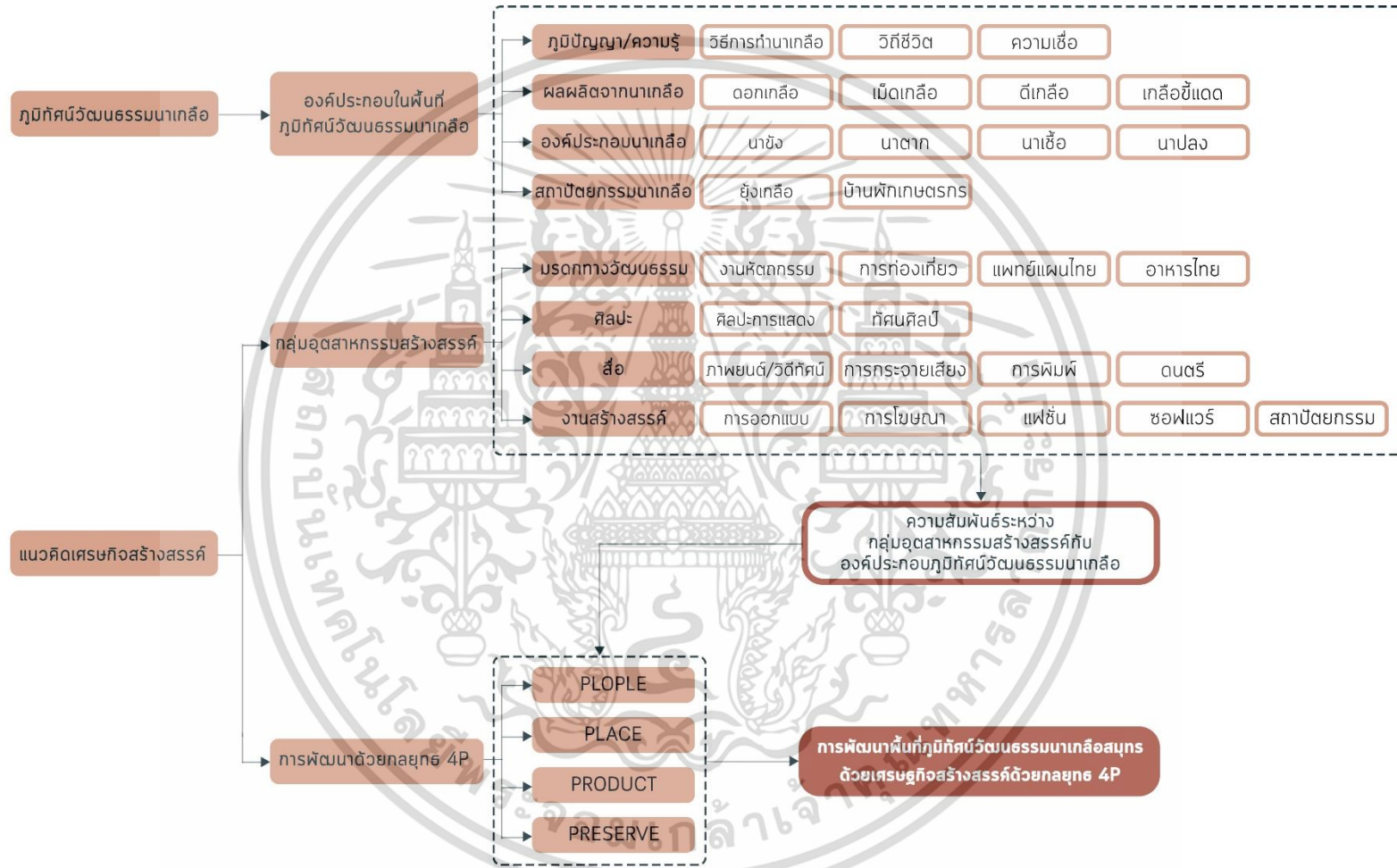
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

โดยความสำเร็จของการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อช่วยในการพัฒนาสังคมและชุมชน จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้ (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2013)

- 1.) ผู้นำในชุมชนต้องมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน (Leader and Visions)
- 2) ต้องมีแผนการขับเคลื่อนที่มุ่งเน้นเพื่อตอบโจทย์และมีความเหมาะสมตาม “สภาพปัญหา” และ “ความต้องการ” ของชุมชนและท้องถิ่น (Problem-based and Need-based Planning)
- 3) ชุมชนต้องมี “ทุนจากภายใน” ท้องถิ่นที่สามารถนำมาต่อยอดได้ (Local Capital)
- 4) ชุมชนต้องมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ (Participation and Feeling of Ownership)
- 5) ความสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจะต้องมาจากองค์ความรู้ที่มีการต่อยอดจากฐานการวิจัย (Creativity on a Basis of Innovation, Technology Research-based Knowledge)
- 6) ต้องมีการสร้างเครือข่ายและพันธมิตร (Network and Partnership) ทั้งในระดับชุมชนด้วยกันและเครือข่ายในด้านวิชาการ
- 7) ชุมชนต้องมีกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ทั้งในด้านการจัดเก็บ ต่อยอด และถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา
- 8) ชุมชนต้องได้รับการส่งเสริม ทั้งจากหน่วยงานในภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาทำงานร่วมกัน (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2013)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 กรอบแนวคิด

รูปที่ 2.16 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเรื่องการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ ด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในพื้นที่บ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลทางกายภาพและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้คนที่พื้นที่เพื่อนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อหาแนวทางและความเป็นไปได้ในการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ

โดยในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการในการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ของงานวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย
- 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 4) การเลือกพื้นที่ศึกษา
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

รูปที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิจะทำการเก็บจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น เอกสารวิชาการ หนังสือ บทความ เอกสารกฎหมาย นโยบาย และแผนพัฒนาต่างๆ รวมถึงข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต โดยผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักๆ ไว้ 3 หัวข้อ ดังนี้

- 1) ข้อมูลทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์วัฒนธรรม
- 2) ข้อมูลทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 3) ข้อมูลพื้นที่การศึกษาเบื้องต้น

3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจะทำการเก็บด้วยการลงภาคสนาม โดยผู้วิจัยแบ่งลักษณะการเก็บข้อมูลไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1) การเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ จะทำการเก็บข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ เช่น ลักษณะของพื้นที่นาเกลือ สถาปัตยกรรม การใช้งานโดยรอบ เป็นต้น ซึ่งจะใช้วิธีการสำรวจ และสังเกต โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศ กล้องถ่ายภาพ และสมุดบันทึกในการเก็บข้อมูล หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาเก็บรวบรวมในรูปแบบของตารางบันทึกข้อมูล ซึ่งพื้นที่กรณีศึกษา มีพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือที่สามารถใช้ในการเก็บข้อมูลจำนวนทั้งหมด 83 แปลง โดยมีเกณฑ์การเลือกพื้นที่กรณีศึกษา ดังนี้

1.1) องค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ คือ จะต้องเป็นพื้นที่ที่มีองค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรมค่อนข้างครบถ้วน

1.2) การเข้าถึง คือ จะต้องเป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางสัญจรที่สะดวก เข้าถึงได้ง่าย

2) การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จะทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบถึง สภาพสังคม ค่านิยม พฤติกรรม ความต้องการ ทักษะคิด และวิถีชีวิตของผู้คน ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์ทั้งเกษตรกรนาเกลือ ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ โดยมีกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน เกษตรกรในกลุ่มสหกรณ์ 2 คน เกษตรกรนาเกลือ (เจ้าของที่ดิน) 3 คน และเกษตรกรนาเกลือ (ลูกจ้าง) 9 คน

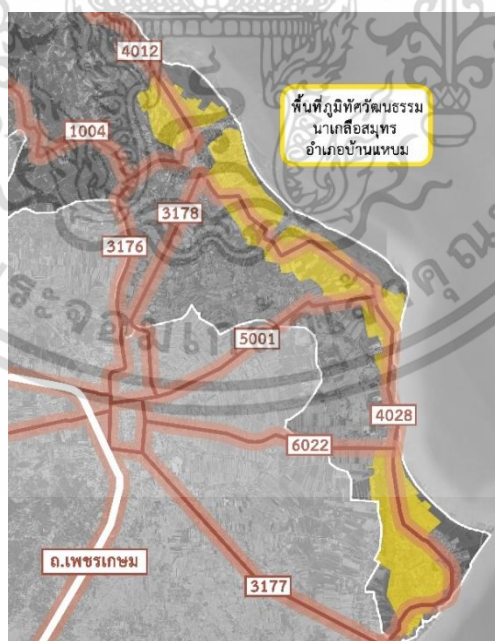
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3 อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

- 1) สมุดบันทึก ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดต่างๆ ในงานวิจัย
- 2) คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ใช้สำหรับค้นหาข้อมูล รวบรวมข้อมูล และจัดทำข้อมูล
- 3) กล้องถ่ายภาพ ใช้บันทึกภาพในการลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม
- 4) แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ใช้สำหรับการสำรวจภาคสนาม
- 5) แบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์เกษตรกรนาเกลือ และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 6) เครื่องบันทึกเสียง ใช้สำหรับบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์

3.3 การกำหนดพื้นที่ศึกษา

การดำเนินการศึกษาในงานวิจัยนี้ได้คัดเลือกพื้นที่กรณีศึกษาในบริเวณอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่า ควรค่าต่อการศึกษา การอนุรักษ์ และการพัฒนา โดยจะทำการศึกษาพื้นที่นาเกลือที่ติดกับถนนเลียบชายฝั่งทะเล คือ ทางหลวงชนบท พบ. 4012 (บ้านแหลม-ปากอ่าวบางตะบูน) และทางหลวงชนบท พบ. 4028 (บ้านแหลม-หาดเจ้าสำราญ) ซึ่งเป็นถนนที่ถูกเรียกว่า “ถนนสายเกลือ”

รูปที่ 3.2 แผนที่แสดงพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม และเส้นทางสัญจร
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.4.1 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

1) การเก็บข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ จะทำการสำรวจโดยการลงภาคสนาม และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจ โดยข้อมูลในแบบสำรวจจะประกอบด้วย ข้อมูลภาพถ่าย ข้อมูลลักษณะการใช้งานใน องค์ประกอบพื้นที่ และรายละเอียดอื่นๆ

พื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่		
	มีการใช้งาน	ทิ้งร้าง	องค์ประกอบในพื้นที่
			ภาพถ่าย

รูปที่ 3.3 ตัวอย่างตารางสำรวจและเก็บข้อมูล

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

2) การเก็บข้อมูลจากคนที่เกี่ยวข้อง ทั้ง เกษตรกรนาเกลือ สมาชิกสหกรณ์นาเกลือ ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น โดยจะทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ คือ

- เกษตรกรนาเกลือเป็นเจ้าของที่ดิน
- ต้องการเปลี่ยนอาชีพ หรือเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- มีนโยบายรัฐค้ำจุนสนับสนุนอาชีพเกษตรกรนาเกลือ
- การท่องเที่ยวสามารถช่วยพัฒนาพื้นที่นาเกลือได้

ประเด็นการสัมภาษณ์	ใช่	ไม่ใช่	รายละเอียดเพิ่มเติม
1. เจ้าของที่ดินวางแผนที่จะเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยที่ดิน			
2. เกษตรกรนาเกลือต้องการเปลี่ยนอาชีพ			
3. รัฐบาลมีนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรนาเกลือ			
4. การท่องเที่ยวสามารถช่วยพัฒนาพื้นที่นาเกลือได้			

รูปที่ 3.4 ตัวอย่างตารางเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4.2 เครื่องมือในการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การพิจารณาเปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อที่จะนำไปตอบคำถามการวิจัย และสรุปผล โดยอยู่ในรูปแบบการพรรณนาและรูปตาราง

กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์		องค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมเกลือ												
กลุ่มหลัก	กลุ่มย่อย	ภูมิปัญญา/ความรู้			ผลิต			นาเกลือ			สถาปัตยกรรม			
		ความรู้การทำนาเกลือ	วิถีชีวิต	ประเพณี ความเชื่อ	ดอกไม้เกลือ	เม็ดเกลือ	ดินเกลือ	เกลือชนิดตด	นาขัง	นาตาก	นาเพื่อ	นาปลง	ขุ้งเกลือ	ที่พักเกษตรกร
มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)	งานฝีมือ/หัตถกรรม													
	การท่องเที่ยว													
	เชิงนิเวศวัฒนธรรม													
	แพทย์แผนไทย													
ศิลปะ (Arts)	อาหารไทย													
	ศิลปะการแสดง													
สื่อสมัยใหม่ (Media)	ทัศนศิลป์													
	ภาพยนตร์/วีดิทัศน์													
	กาตูนินท์													
	กาตระจายเสียง													
งานสร้างสรรค์และออกแบบ	ดนตรี													
	การออกแบบแฟชั่น													
	สถาปัตยกรรม													
	โฆษณา													
	ซอฟต์แวร์													

รูปที่ 3.5 ตัวอย่างตารางวิเคราะห์ และเปรียบเทียบข้อมูล

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบ		ความสัมพันธ์	การพัฒนาด้วย กลยุทธ์ 4P
ภูมิปัญญา /ความรู้	วิธีการทำ นาเกลือสมุทร		
	วิถีชีวิต		
	ประเพณี ความเชื่อ		
ผลิตภัณฑ์	เกลือสินเธาว์		
	เม็ดเกลือ		
	สีเกลือ		
นาเกลือ	นาขัง		
	นาหูก		
	นาเขื่อน		
	นาปล่อง		
สถาปัตยกรรม นาเกลือ	อุ้งเกลือ		
	บ้านพักเกษตรกร นาเกลือ		

รูปที่ 3.6 ตัวอย่างตารางสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมดแล้ว จะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจะทำการเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเมื่อได้ความสัมพันธ์ของ ข้อมูลดังกล่าว จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเลือกใช้กลยุทธ์การพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งข้อมูล การวิเคราะห์และเปรียบเทียบทั้งหมดจะใช้เครื่องมือในรูปแบบตารางวิเคราะห์ผลข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6 การสรุปผลข้อมูล

การสรุปผลข้อมูลจะทำการสรุปโดยการอธิบายถึงแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทรอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กลยุทธ์ 4P เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งจะสรุปผลให้อยู่ในรูปแบบของการพรรณนาและรูปแบบตารางสรุปผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี กับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์การใช้กลยุทธ์ 4P ในการพัฒนาพื้นที่

จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นตามตารางที่ 4.1 พบว่าพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีประกอบด้วยการใช้งานพื้นที่ 4 ลักษณะ คือ

- 1) ใช้พื้นที่สำหรับทำนาเกลือ 75 แปลง
- 2) พื้นที่ที่ถูกทิ้งร้าง 4 แปลง
- 3) พื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย 1 แปลง
- 4) พื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย 3 แปลง

โดยพื้นที่ทั้ง 4 ลักษณะนี้ มีความแตกต่างกันในการที่จะพัฒนาพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของพื้นที่ทั้ง 4 ลักษณะนี้โดยการใช้กลยุทธ์ 4P เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

นอกจากนี้ จะต้องนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมด้วย เนื่องจาก ข้อมูลพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือเป็นเพียงข้อมูลทางกายภาพ ลักษณะของพื้นที่โดยทั่วไปเท่านั้น แต่ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ จะแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต แนวคิดและระบบทางสังคมในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือด้วย ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากในการที่จะนำมาวิเคราะห์การพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่

4.1.1 ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL01		/		สถาปัตยกรรม : ไม่มี เช่าพื้นที่ทำนาเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL02		/		สถาปัตยกรรม : ไม่มี ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL03		/		เปลี่ยนประโยชน์ให้สอย นากุ้ง นาสาทรายพวงองุ่น
CL04		/		สถาปัตยกรรม : ยุ่งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL05		/		สถาปัตยกรรม : ยุ่งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL06		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL07		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL08		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL09		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL10		/		สถาปัตยกรรม : ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL11		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL12		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL13		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL14		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL15		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL16		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL17		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL18		/		สถาปัตยกรรม : ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL19		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL20		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL21			ทิ้งร้าง	ทิ้งร้าง
CL22		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL23		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

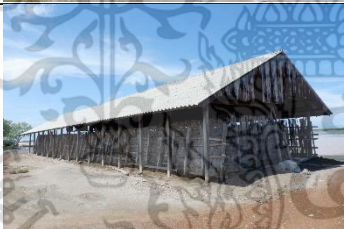

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL24		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL25		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL26		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL27		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL28		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL29		/		สถาปัตยกรรม : ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL30			/	ทิ้งร้าง
CL31		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL32		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL33		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL34		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL35			/	ทิ้งร้าง

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL36		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL37		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL38		/		ประกาศขายที่ดิน
CL39		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL40		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL41		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ จุด Check-in, Landmark ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL42		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL43		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL44		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL45		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน เข้าพื้นที่ทำนาเกลือ
CL46		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL47		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน+ ผ้ายาง

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL48		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL49		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน+ ฝ้ายาง
CL50		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่ปัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL51		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL52		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่ปัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL53		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL54		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL55		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL56		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL57		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL58		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL59		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL60		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL61		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL62		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ : ที่พัก+ที่เก็บของ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน เป็นเจ้าของที่เอง (เจ้าแก)
CL63		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL64		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL65		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL66		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL67		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL68		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL69		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL70		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ+ที่พัก เป็นเจ้าของที่เอง ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน+ ฝ้ายาง+คอนกรีต
CL71		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL72		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL73		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL74		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL75		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL76		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL77		/		สถาปัตยกรรม : ยุ้งเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

พื้นที่ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม นาเกลือสมุทร	รายละเอียดพื้นที่			
	ภาพถ่าย	ใช้งาน	ทิ้งร้าง	รายละเอียดพื้นที่
CL78		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL79		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL80		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ+ที่พัก ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL81		/		สถาปัตยกรรม : ยุงเกลือ ลักษณะนาเกลือ : นาเกลือดิน
CL82		/		เปลี่ยนประโยชน์ให้สอย ร้านกาแฟ+ร้านอาหาร ชื่อร้าน “เรียนนาคาเฟ่” เช่าที่ดิน
CL83		/		ประโยชน์ให้สอยร่วม นาเกลือ+ร้านอาหาร ชื่อร้าน “ยุงเกลือ” เป็นเจ้าของที่ดินเอง

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการรวบรวมข้อมูลจะพบว่าพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัด เพชรบุรีประกอบด้วยการใช้งานพื้นที่ 4 ลักษณะ คือ

1) ใช้พื้นที่สำหรับทำนาเกลือ ซึ่งยังคงเป็นลักษณะส่วนใหญ่ของพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าผู้คน ในพื้นที่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมนาเกลืออยู่เป็นจำนวนมาก โดยจากการสำรวจ พบพื้นที่ที่ยังคงเป็น นาเกลือสมุทรอยู่เป็นจำนวน 75 แปลงจากทั้งหมด 83 แปลง

ลักษณะของสถาปัตยกรรมในพื้นที่ที่ใช้ทำนาเกลือสมุทรอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย

- 1.1) พื้นที่ที่มียุ้งเกลืออย่างเดียว จำนวน 54 แปลง
- 1.2) พื้นที่ที่มีที่พักอย่างเดียว จำนวน 3 แปลง (เช่ายุ้งเกลือเพื่อเก็บผลผลิต)
- 1.3) พื้นที่ที่มียุ้งเกลือกับที่พัก จำนวน 16 แปลง
- 1.4) ไม่มีสถาปัตยกรรมในพื้นที่เลยจำนวน 2 แปลง (เช่ายุ้งเกลือเพื่อเก็บผลผลิต)

นอกจากนี้ลักษณะการทำนาเกลือที่มีความเปลี่ยนแปลงไป คือ มีการใช้ผ้าฝ้าย หรือ คอนกรีตปูพื้นก่อน เพื่อให้เกลือมีความขาว สะอาด แต่ข้อด้อยคือ เกลือจะไม่มีไอโอดีนเหมือนการทำนา เกลือดิน ซึ่งจากพื้นที่ที่สำรวจนั้น พบพื้นที่ที่ใช้ผ้าฝ้าย หรือคอนกรีตรองนาเกลืออยู่จำนวน 3 แปลง คือ CL47, CL49 และ CL70 (ตารางที่ 4.1)

2) พื้นที่ที่ถูกทิ้งร้าง เป็นพื้นที่ที่ถูกทิ้งร้างไว้เนื่องจากเจ้าของที่ดินเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น โดยจากการสำรวจ พบพื้นที่ที่ทิ้งร้างจำนวน 4 แปลง คือ CL21, CL30, CL35 และ CL38 (ตารางที่ 4.1)

3) พื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย โดยส่วนใหญ่พื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยจะ เปลี่ยนไปเป็นการทำนากุ้ง หรือนาสาหร่าย เนื่องจากใช้พื้นที่ในลักษณะใกล้เคียงกับการใช้พื้นที่เดิม ทั้งนี้มี บางพื้นที่ที่ไม่สามารถระบุได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เนื่องจากมีการพัฒนาแล้วเป็นเวลานานหรือ มีการเปลี่ยนแปลงเจ้าของที่ดิน เช่น ที่อยู่อาศัย ร้านค้า สำนักงานราชการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งไม่สามารถ สอบถามถึงการเปลี่ยนแปลงได้ โดยจากการสำรวจ พบพื้นที่ที่เปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยจำนวน 1 แปลง คือ CL03 (ตารางที่ 4.1)

4) พื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย คือ พื้นที่ที่มีการปรับประโยชน์ใช้สอยบางส่วนเพื่อ รองรับนักท่องเที่ยว แต่ยังคงไว้ซึ่งพื้นที่นาเกลือ และการประกอบอาชีพนาเกลือ ซึ่งผลปรากฏว่า ได้รับผล ตอปรับที่ดีจากนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต และวันหยุดนักขัตฤกษ์ซึ่งพื้นที่ที่ถูก ปรับประโยชน์ใช้สอยบางส่วนในพื้นที่นาเกลืออำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มี 3 แปลง ดังนี้

ร้านเรือนนาคาเฟ่ (CL82)

ร้าน“เรือนนาคาเฟ่” เป็นร้านกาแฟและร้านอาหาร โดยลักษณะตัวอาคารเป็นเรือนไม้ มีการตกแต่งคล้ายกับเถียงนา เจ้าของร้านได้เช่าพื้นที่และทำร้านอาหารซึ่งสภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นพื้นที่นาเกลือสมุทร และยังคงมีการทำนาเกลืออยู่ในปัจจุบัน โดยเจ้าของร้านได้ใช้สภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นจุดขายของร้าน และดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยลักษณะนาเกลือเป็นนาเกลือดิน นาเกลือแปลงนี้มีขนาดค่อนข้างใหญ่ มียั้งเกลืออยู่ 2 หลัง และที่ปัก 1 หลัง

รูปที่ 4.1 ร้านเรือนนาคาเฟ่

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ร้านยั้งเกลือ (CL83)

ร้านอาหาร “ยั้งเกลือ” แต่เดิมพื้นที่ร้านเป็นยั้งเกลือทั่วไป แต่ต่อมาเจ้าของที่ดินได้ปรับเปลี่ยนและตัดแปลงยั้งเกลือนี้ให้เป็นร้านอาหาร โดยมีการเปลี่ยนวัสดุเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานมากขึ้น แต่ยังคงไว้ซึ่งสัดส่วนและรูปทรงของยั้งเกลือเดิม เพื่อให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยรอบที่ยังคงเป็นพื้นที่นาเกลือสมุทร ซึ่งเจ้าของที่ดินก็ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเกลืออยู่ด้วย และใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมโดยใช้เป็นจุดขายของร้านและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ได้จากนาเกลือของตนเอง จึงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยลักษณะนาเกลือเป็นนาเกลือดิน มียั้งเกลืออยู่บริเวณกลางนา 1 หลัง และเจ้าของที่ดินยังได้ทำสะพานทางเดินเข้าไปสู่กลางนาเกลือ เพื่อเป็นจุดชมวิวสำหรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย โดยวัสดุส่วนใหญ่ทำจากไม้ไผ่

รูปที่ 4.2 ร้านอาหารยั้งเกลือ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

จุดเช็คอินบ้านร่องใหญ่ Art of Salt (CL41)

จุดเช็คอินบ้านร่องใหญ่ เป็นพื้นที่นาเกลือ ที่มีการวาดภาพบนผนังของยั้งเกลือเพื่อให้เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวที่ขับรถผ่านไปมา ซึ่งในช่วงเทศกาลประจำปี จะมีการจัดกิจกรรม และมีการขายสินค้าหรืออาหารต่างๆ ที่เป็นผลผลิตของผู้คนในชุมชน ลักษณะนาเกลือเป็นนาเกลือดิน มียั้งเกลือ 1 หลัง+ที่ปักเล็กๆ ต่อเติมจากยั้งเกลือ

รูปที่ 4.3 จุดเช็คอินบ้านร่องใหญ่

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

4.1.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.1.2.1 ลักษณะการทำนาเกลือ

จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรนาเกลือโดยส่วนใหญ่จะมีการรวมกลุ่มกันภายในชุมชน เมื่อถึงฤดูกาลการทำนาเกลือ เจ้าของที่ดินนาเกลือจะติดต่อจ้างคนในชุมชนให้มาทำนาเกลือ ซึ่งมีลักษณะเหมือนการลงแขกในการทำนาข้าว ซึ่งผู้ที่รับจ้างทำนาเกลือ มีทั้งผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรนาเกลืออยู่เดิม และผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ขึ้นอยู่กับความสะดวกของแต่ละคน

4.1.2.2 สภาวะเศรษฐกิจ

จากการสอบถามผู้ใหญ่บ้าน บ้านร่องใหญ่ และกลุ่มสหกรณ์ ได้ข้อมูลช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์จากนาเกลือในจังหวัดเพชรบุรีว่า โดยส่วนใหญ่จะเป็นส่งให้กับอุตสาหกรรมประมง เพื่อใช้ในการดองปลา และยังส่งให้กับภาคการเกษตรใกล้เคียง เช่น ขายเกลือให้กับเกษตรกรสวนมะพร้าว เพื่อนำไปเป็นปุ๋ย นอกจากนี้ที่กล่าวมาก็จะส่งให้กับโรงสีเกลือเพื่อให้โรงสีนำไปผ่านกระบวนการผลิตและส่งต่อให้อุตสาหกรรมอื่นๆ ต่อไป

รัฐบาลมีนโยบายการรับประกันราคาเกลือ และสหกรณ์มีการเปิดรับจำหน่ายเกลือ นอกจากนี้ ในชุมชนยังมีการผลักดันด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมอีกด้วย แต่เนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจที่แย่งลงในปัจจุบัน ส่งผลให้ราคาเกลือตกต่ำลงอย่างมาก โดยเฉลี่ยขายได้ 600-700 บาทต่อเกวียน และเมื่อหักค่าแรงคนงานโดยเฉลี่ยแล้ว จะเหลือกำไรประมาณ 100 บาท ต่อเกวียน นโยบายรัฐหยุดชะงัก รวมทั้งสหกรณ์ไม่มีช่องทางการตลาดเพื่อระบายสินค้าออก จึงทำให้การรับจำหน่ายเกลือต้องหยุดชะงักลงไปด้วย

4.1.2.3 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรนาเกลือ

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรนาเกลือ โดยส่วนใหญ่จะเป็นคนรุ่นเก่าที่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรนาเกลืออยู่ และมีความต้องการที่จะทำต่อไป เนื่องจาก เมื่ออายุมากขึ้นการหาอาชีพอื่นจะยากขึ้นตามไปด้วย รวมถึงมีความรู้สึกผูกพันกับอาชีพและสถานที่ด้วย แต่สำหรับคนรุ่นใหม่ ส่วนใหญ่มักจะไปประกอบอาชีพอื่นที่มีความต่อเนื่องทางรายได้มากกว่า และจะรับจ้างทำนาเกลือบ้าง ตามแต่ละโอกาส หรือบางคน que ้เข้าสู่การทำงานในรูปแบบบริษัท หรือโรงงานอุตสาหกรรม มักจะไม่มีโอกาสได้กลับมาทำนาเกลือเลย ส่งผลให้ภูมิปัญญาที่ถูกสั่งสมมากำลังจะหายไป

4.1.2.4 ความคิดเห็นของเกษตรกรนาเกลือต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรนาเกลือส่วนใหญ่รู้สึกภูมิใจในอาชีพและพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือมากขึ้นเมื่อเห็นว่ามือนักท่องเที่ยวสนใจในวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของตน แต่ทั้งนี้ เกษตรกรนาเกลือส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวมากนัก ซึ่งผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวคือ บุคคลหรือเกษตรกรที่ได้ทำการปรับพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยบางส่วนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว หรือสร้างจุดสนใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยจากการสัมภาษณ์พบว่า ได้รับผลตอบแทนที่น่าพึงพอใจ

รูปที่ 4.4 เกษตรกรนาเกลือ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ

4.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

จากข้อมูลการทบทวนวรรณกรรม มีข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ และกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบในพื้นที่นาเกลือให้เป็นไปตามลักษณะของกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

ตารางที่ 4.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 4 กลุ่มหลัก 15 กลุ่มย่อย และองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี

กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์		องค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ													
กลุ่มหลัก	กลุ่มย่อย	ภูมิปัญญา/ความรู้			ผลผลิต				นาเกลือ			สถาปัตยกรรม			
		ความรู้การทำงานนาเกลือ	วิถีชีวิต	ประเพณี ความเชื่อ	ดอกไม้เกลือ	เม็เกลือ	ดีเกลือ	เกลือซีเมนต์	นาซุง	นาตาก	นาเชื้อ	นาปลง	ผู้เกลือ	ที่พักเกษตรกร	
มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)	งานฝีมือ/หัตถกรรม														
	การท่องเที่ยว	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	
	เชิงนิเวศวัฒนธรรม				/	/	/								
	แพทย์แผนไทย				/	/	/								
ศิลปะ (Arts)	อาหารไทย				/	/	/								
	ศิลปะการแสดง														
สื่อสมัยใหม่ (Media)	ทัศนศิลป์														
	ภาพยนตร์/วีดิทัศน์														
	การพิมพ์														
	การกระจายเสียง														
งานสร้างสรรค์ และออกแบบ	ดนตรี														
	การออกแบบแฟชั่น														
	สถาปัตยกรรม												/	/	
	โฆษณา														
	ซอฟต์แวร์														

ที่มา: จัดทำโดยผู้วิจัย, 2564

สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ได้ดังนี้

1) กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม

ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม สัมพันธ์กับองค์ประกอบของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

- ด้านภูมิปัญญา/ความรู้ ประกอบด้วย ความรู้การทำนาเกลือ วิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ
- ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ดอกเกลือ เม็ดเกลือ ดิเกลือ
- พื้นที่นาเกลือ ประกอบด้วย นาซัง นาดาก นาซ้อ นาปลง
- ด้านสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย ยุ้งเกลือ ที่พักเกษตรกรนาเกลือ

การแพทย์แผนไทย สัมพันธ์กับองค์ประกอบของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

- ผลผลิต ประกอบด้วย ดอกเกลือ เม็ดเกลือ ดิเกลือ

ด้านอาหารไทย สัมพันธ์กับองค์ประกอบของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

- ผลผลิต ประกอบด้วย ดอกเกลือ เม็ดเกลือ

2) กลุ่มงานสร้างสรรค์และออกแบบ

ด้านสถาปัตยกรรม สัมพันธ์กับองค์ประกอบของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

- ด้านสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย ยุ้งเกลือ ที่พักเกษตรกรนาเกลือ

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือมีความสัมพันธ์กับ อุตสาหกรรมสร้างสรรค์กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับมูลค่าทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย ที่มีสัดส่วนมูลค่าด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสูงที่สุด โดยมีสัดส่วนร้อยละ 28.04 ของมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทั้งหมด ดังนั้น หากต้องการที่จะพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร จึงควรที่จะผลักดันการพัฒนาให้มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาหรือต่อยอดตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นี้สามารถเริ่มได้จากระดับบุคคล ชุมชน จนถึงระดับองค์กร

จากการสัมภาษณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูล จะพบว่านโยบายส่วนใหญ่ของภาครัฐไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนาพื้นที่เป็นไปอย่างเชื่องช้า และบางนโยบายต้องหยุดลง ด้วยสาเหตุหลายๆ ปัจจัย เช่น เงินทุน ความร่วมมือ สภาพเศรษฐกิจ เป็นต้น ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงแสวงหาแนวทางในการพัฒนาในอีก

รูปแบบหนึ่ง ที่สามารถ เริ่มปฏิบัติการได้ในระดับบุคคล ไม่จำเป็นที่จะต้องรออนโยบายจากทางภาครัฐเพียงอย่างเดียว โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้กลยุทธ์ 4P เป็นตัวขับเคลื่อนและพัฒนา

การใช้กลยุทธ์ 4P ในพื้นที่ภูมิวัฒนธรรมนาเกลือสมุทรการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน จะเริ่มจากการที่ บุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน (People) ใช้ความรู้ ความสามารถในการสร้างหรือผลิตหรือบริการเชิงสร้างสรรค์ (Product และ Place) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้บริการ หรือซื้อสินค้าในชุมชน และเมื่อเกิดการซื้อ-ขาย หรือการใช้บริการ จะทำให้ชุมชนได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของผลกำไร จึงทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความต้องการที่จะสร้างสินค้าและบริการใหม่ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อีกทั้งจะเกิดความต้องการในการอนุรักษ์พื้นที่ให้คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อใช้ป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว เนื่องจากสินค้าและบริการจะมีความเฉพาะตัว แตกต่างจากสินค้าในภาคอุตสาหกรรมทั่วไป

รูปที่ 4.5 กลไกของกลยุทธ์ 4P

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

นอกจากนี้ ระบบกลไกของกลยุทธ์ 4P จะก่อให้เกิดการจ้างงานขึ้น เนื่องจากเมื่อมีความต้องการสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ก็จำเป็นที่จะต้องมีคนผลิตมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งกระบวนการผลิตสินค้าและบริการในพื้นที่นาเกลือ มีลักษณะการใช้แรงงานจากคนมากกว่าแรงงานจากเครื่องจักร อีกทั้ง ปัจจุบัน ชุมชนในพื้นที่นาเกลือ อำเภอบ้านแหลม เกษตรกรได้มีการรวมกลุ่ม และการจ้างงานกันเองภายในชุมชนอยู่แล้ว ดังนั้น หากมีการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะเกิดการจ้างงานกันภายในชุมชน ซึ่งเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของชุมชน และเป็นผลดีต่อผู้คนในชุมชนด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ 4P กับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ที่สอดคล้องกับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

จากตารางที่ 4.2 จะได้ว่ารู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร และกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งจะทราบแนวทางการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และผู้วิจัยจะนำมาหาความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ 4P เพื่อหาแนวทางกลไกและกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ 4P กับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี ที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์		ความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์	ความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ 4P
ภูมิปัญญา/ความรู้	วิธีการทำนาเกลือสมุทร	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	Place & People
	วิถีชีวิต	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	Place & People
	ประเพณี/ความเชื่อ	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	Place & People
ผลผลิต	ดอกเกลือ	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	Product & People
		แพทย์แผนไทย	
		อาหารไทย	
	เม็ดเกลือ	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	Product & People
		แพทย์แผนไทย	
		อาหารไทย	
ดีเกลือ	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	Product & People	
	แพทย์แผนไทย		
นาเกลือ	นาซัง	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	Place & People
	นาดาก	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	
	นาเชื้อ	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	
	นาปลง	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย, 2564

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สถาปัตยกรรม นาเกลือ	ยั้งเกลือ	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	Place & People
		สถาปัตยกรรม	
นาเกลือ	ที่พักเกษตรกร	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม	Place & People
		สถาปัตยกรรม	

ที่มา : จัดทำโดยผู้วิจัย, 2564

4.2.3 วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรในปัจจุบัน

การวิเคราะห์พื้นที่นาเกลือสมุทรในปัจจุบันกับกลยุทธ์ 4P พบว่า พื้นที่นาเกลือในปัจจุบันมีองค์ประกอบครบทั้ง 4P สามารถพัฒนาได้ทุกองค์ประกอบตามกลไกของกลยุทธ์ 4P

รูปที่ 4.6 วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรในปัจจุบัน

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

4.2.4 วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรที่ถูกทิ้งร้าง

การวิเคราะห์พื้นที่นาเกลือสมุทรที่ถูกทิ้งร้างกับกลยุทธ์ 4P พบว่า มีองค์ประกอบเพียง 2 P เท่านั้น (People และ Place) ที่สามารถพัฒนาตามกลไกของกลยุทธ์ 4P ได้

รูปที่ 4.7 วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรที่ถูกทิ้งร้าง

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.5 วิเคราะห์กลยุทธ์ 4P กับพื้นที่นาเกลือสมุทรที่ถูกปรับเปลี่ยนมาใช้สอย

จากการสำรวจพบว่าพื้นที่นาเกลือที่ผ่านปรับเปลี่ยนมาใช้สอย และได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก คือ ร้านอาหาร “ยุ่งเกลือ” โดยร้านอาหารร้านนี้แต่เดิมเป็นยุ่งเกลือ ต่อมาเจ้าของที่ดินนาเกลือได้ปรับเปลี่ยนให้เป็นร้านอาหาร โดยคงไว้ซึ่งสัดส่วนและรูปทรงของยุ่งเกลือเดิม เพื่อให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ

รูปที่ 4.8 ร้านอาหารยุ่งเกลือ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ทั้งนี้เจ้าของที่ดินนาเกลือก็ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเกลืออยู่ด้วย ส่งผลให้ร้านอาหารร้านนี้เป็นร้านอาหารที่สามารถใช้ประโยชน์จากสภาพภูมิทัศน์โดยรอบได้ กล่าวได้ว่าเป็นร้านอาหารที่ถูกโอบล้อมด้วยนาเกลือ และเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวเกลือ ภาพวิถีชีวิตก็จะถูกสะท้อนออกมาให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่แวะมาทานอาหารได้เห็น ดังนั้น อาชีพเกษตรกรรมเกลือในพื้นที่นี้ จะไม่ใช่เพียงแค่เกษตรเพียงอย่างเดียว แต่จะถือเป็นผู้ที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตการทำนาเกลือไปโดยปริยาย

นอกจากนี้เจ้าของที่ดินยังได้สร้างสะพานทอดตัวยาวไปสู่พื้นที่นาเกลือ พื้นให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงพื้นที่นาเกลือได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น และเกิดความเพลิดเพลิน ทำให้พื้นที่เกิดกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว ร้านยุ่งเกลือจึงแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาพื้นที่โดยคำนึงถึงบริบทไม่ทำลายภูมิทัศน์อันทรงคุณค่าของนาเกลือ และสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กับการอนุรักษ์ได้

รูปที่ 4.9 สะพานสำหรับเดินชมวิวนาเกลือ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

การวิเคราะห์พื้นที่นาเกลือสมุทรที่ถูกปรับประโยชน์ใช้สอยกับกลยุทธ์ 4P พบว่า พื้นที่นาเกลือสมุทรที่ถูกปรับประโยชน์ใช้สอยมีองค์ประกอบครบทั้ง 4P สามารถพัฒนาได้ทุกองค์ประกอบตามกลยุทธ์ 4P

รูปที่ 4.10 เปรียบเทียบกลยุทธ์ 4P กับร้านอาหารยั้งเกลือ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

4.3 วิธีการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร ด้วยกลยุทธ์ 4P

4.3.1 People

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า “People” ในกลยุทธ์ 4P นั้น มิได้หมายถึงเพียงแค่บุคคล แต่รวมถึง ชุมชน หน่วยงาน และรัฐบาลด้วย ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนและการพัฒนาชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.1.1 บุคคล แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) เกษตรกรนาเกลือ หรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับนาเกลือ

บุคคลกลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความเข้าใจต่อพื้นที่นาเกลือมากที่สุด เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ประเพณี และวัฒนธรรมให้แก่นักท่องเที่ยว หรือผู้ที่สนใจได้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพมากพอที่จะรองรับการพัฒนา ดังนั้น จึงควรจัดทำนโยบายเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความคิด เพื่อให้เกิดการยกระดับผลิตภัณฑ์จากนาเกลือ

2) คนรุ่นใหม่

บุคคลกลุ่มนี้เป็นบุคคลที่จะสามารถผลักดัน และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้กับพื้นที่นาเกลือได้ในอนาคต จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างองค์ความรู้ และถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าของพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ เกิดความหวงแหนและต้องการที่จะอนุรักษ์และพัฒนา ยกตัวอย่างเช่น ให้โรงเรียนในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับเด็กๆ โดยให้เด็กๆ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพื้นที่นาเกลือ เป็นต้น

นอกจากนี้ บุคคลรุ่นใหม่ ที่มีความรู้ ความสามารถ จะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร ทั้งทางด้านการผลิต ผลผลิตและบริการ

4.3.1.2 ชุมชน

การพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อำเภอบ้านแหลม จะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน ต้องอาศัยความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการผลิต โดยจะต้องมีการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทำให้รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของร่วมกัน และร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์ หรือการบริการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ เช่น สินค้า OTOP ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และมีแรงจูงใจ ทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

4.3.1.3 หน่วยงาน

หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ที่จัดต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนา ทั้งทางด้านการรองรับนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ การประสานงาน การจัดกิจกรรม เป็นต้น

4.3.1.4 รัฐบาล

การสนับสนุน และนโยบายจากทางภาครัฐ ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการการพัฒนา ซึ่งสิ่งสำคัญที่ต้องการจากภาครัฐมากที่สุด คือ ความต่อเนื่อง เพราะหากไม่มีความต่อเนื่องของนโยบาย หรือเงินทุน จะทำให้การพัฒนาเกิดการชะงักงัน ส่งผลให้ผู้คนหรือชุมชน ขาดความมั่นใจ และไม่ให้ความร่วมมือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.2 Product

Product หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร เป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างผลตอบแทน หรือผลกำไรให้กับชุมชน ซึ่งผลิตภัณฑ์จากนาเกลือที่สัมพันธ์กับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ดอกเกลือ เม็ดเกลือ ดีเกลือ ซึ่งจากตารางที่ 5.1 จะเห็นว่า ผลิตภัณฑ์จากจากเกลือดังกล่าวสามารถต่อยอดผลผลิตไปสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 3 ด้าน คือ

4.3.2.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่เพื่อศึกษาหรือดูวิถีชีวิตของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพ และมีวิถีชีวิตที่เด่นชัด ดังนั้น ควรจะพัฒนาผลิตภัณฑ์เกลือไว้เป็นของฝากสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งหากสามารถพัฒนาให้มีความน่าสนใจ จะเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับชุมชนด้วย

รูปที่ 4.11 วิถีชีวิตการทำนาเกลือ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

4.3.2.2 อาหาร

ในอุตสาหกรรมอาหาร เกลือถือเป็นวัตถุดิบที่เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ซึ่งเกลือแต่ละประเทศก็มีลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งทางด้านลักษณะภายนอก และรสชาติ ซึ่งจะเปลี่ยนไปตามลักษณะของดิน วิธีการทำ และภูมิประเทศนั้น

รูปที่ 4.12 เกลือจากทั่วโลก

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

จากความแตกต่างที่เกิดขึ้นส่งผลให้ ผลผลิตจากนาเกลือ อำเภอบ้านแหลม มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังนั้น การจะต่อยอดผลิตภัณฑ์เกลือในอุตสาหกรรมอาหาร จะต้องเน้นที่การชูรสของเกลือ และการสร้างสรรค์เมนูใหม่ๆ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ

รูปที่ 4.13 เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของดอกเกลือ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.2.3 การแพทย์แผนไทย

การแพทย์แผนไทย มีการใช้ดีเกลือเป็นส่วนผสมของยาบางชนิด เนื่องจากเกลือมีแคลเซียม และ ไอโอดีน ที่ป้องกันโรคคอพอก รวมถึงการใช้เกลือในการทำเครื่องหอมด้วย

รูปที่ 4.14 เกลือหอม

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

4.3.3 Place

Place เป็นสิ่งที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ง่าย และให้ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ได้ ซึ่งพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม สามารถแบ่งประเภทได้ ดังนี้

4.3.3.1 พื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ

1) พื้นที่นาเกลือ คือ พื้นที่ที่เกิดกิจกรรมการทำนาเกลือทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ และวิถีชีวิตการทำนาเกลือ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าควรค่าแก่การอนุรักษ์และรักษาไว้ และเมื่อมีการพัฒนา สามารถใช้พื้นที่นาเกลือเป็นพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมได้ เช่น กิจกรรมนาเกลือ ต้นแบบ กิจกรรมนาเกลือสาธิต เป็นต้น

2) สถาปัตยกรรม คือ อาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่นาเกลือ ซึ่งในพื้นที่นาเกลือของ อำเภอบ้านแหลมโดยภาพรวม จะประกอบไปด้วย ยุ้งเกลือและบ้านพักเกษตรกรนาเกลือ ซึ่งจากแนวคิด การพัฒนาพื้นที่ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำเป็นที่จะต้องมีการสร้างสิ่งปลูกสร้างเพื่อรองรับ กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนา ซึ่งบางครั้งสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นใหม่อาจจะเป็นสิ่งที่ทำลายหรือลดคุณค่าของภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือลง จึงต้องมีแนวทางในการพัฒนาที่สามารถผสมผสานวัฒนธรรมได้อย่างลงตัว ไม่แปลกแยก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.4 Preserve

การอนุรักษ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ มีคนเห็นคุณค่าของพื้นที่และได้รับความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงนโยบายของภาครัฐที่จะทำให้การอนุรักษ์เป็นไปอย่างเป็นระบบระเบียบ มีแนวทางการอนุรักษ์ชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

5.1 สรุปผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่า การพัฒนาด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับชุมชน จะต้องดำเนินการโดยใช้กลยุทธ์ 4P ได้แก่ 1. People 2. Product 3. Place 4. Preserve ซึ่ง กลยุทธ์ People กับ Preserve เป็นกลยุทธ์ที่จำเป็นจะต้องใช้กับการพัฒนาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น กล่าวคือ การพัฒนาจำเป็นต้องพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ และได้รับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน รวมทั้ง จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพให้กับบุคลากรในหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

ตารางที่ 5.1 แสดงการใช้กลยุทธ์ 4P กับองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี ที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

องค์ประกอบ		ความสัมพันธ์	การพัฒนาด้วย กลยุทธ์ 4P
ภูมิปัญญา / ความรู้	วิธีการทำ นาเกลือ สมุทร	การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ วัฒนธรรม	Place - พัฒนาศักยภาพของพื้นที่ เปิดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ หรือพื้นที่สำหรับนาเกลือทดลองเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจเกี่ยวกับการทำนาเกลือ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ และ ประเพณี ในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทร
	วิถีชีวิต		Product - พัฒนาผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้คนในชุมชน
	ประเพณี ความเชื่อ		People - สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยให้คนในชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำนาเกลือ เป็นผู้ให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว พร้อมถ่ายทอดวิถีชีวิต ประเพณีความเชื่อ ให้นักท่องเที่ยวได้เห็น

ที่มา: จัดทำโดยผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ผลผลิต	ดอกเกลือ	การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ วัฒนธรรม	Product - พัฒนาประสิทธิภาพเกลือให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มตลาด - เปิดพื้นที่เรียนรู้หรือปฏิบัติเกี่ยวกับการทำนาเกลือ - ต่อยอดผลิตภัณฑ์เป็นผลงานสร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น กาแฟดอกเกลือ เค้กดอกเกลือ	
		แพทย์แผนไทย	Product - พัฒนาประสิทธิภาพเกลือให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มตลาด แพทย์ทางเลือก	
		อาหารไทย	Product - พัฒนาประสิทธิภาพเกลือให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มตลาด	
	เม็ดเกลือ	การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ วัฒนธรรม	Product - พัฒนาประสิทธิภาพเกลือให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มตลาด - เปิดพื้นที่เรียนรู้หรือปฏิบัติเกี่ยวกับการทำนาเกลือ - ต่อยอดผลิตภัณฑ์เป็นผลงานสร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ศิลปะจากเม็ดเกลือ	
		แพทย์แผนไทย	Product - พัฒนาประสิทธิภาพเกลือให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มตลาด แพทย์ทางเลือก	
		อาหารไทย	Product - พัฒนาประสิทธิภาพเกลือให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มตลาด	
	ดีเกลือ	การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ วัฒนธรรม	Product - พัฒนาประสิทธิภาพเกลือให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มตลาด - เปิดพื้นที่เรียนรู้หรือปฏิบัติเกี่ยวกับการทำนาเกลือ	
		แพทย์แผนไทย	Product - พัฒนาประสิทธิภาพเกลือให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มตลาด เกี่ยวกับแพทย์ทางเลือก	
	นาเกลือ	นาซัง	การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ วัฒนธรรม	Place - เปิดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ หรือพื้นที่สำหรับนาเกลือทดลองเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจเกี่ยวกับการทำนาเกลือ ทั้งนี้ ต้องมีการสร้างพื้นที่ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวด้วย เช่น พื้นที่พักผ่อน จุดประชาสัมพันธ์ ห้องน้ำ เป็นต้น
		นาตาก		
		นาเชื้อ		
		นาปลง		
สถาปัตยกรรม นาเกลือ	ยั้งเกลือ	การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ วัฒนธรรม	Place - พัฒนาประสิทธิภาพพื้นที่ใช้งานของอาคาร ปรับประโยชน์ใช้สอยอาคารเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการใช้งานในปัจจุบัน - เปิดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมนาเกลือ	
		สถาปัตยกรรม		
	บ้านพัก เกษตรกร นาเกลือ	การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ วัฒนธรรม		
		สถาปัตยกรรม		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาการพัฒนาพื้นที่ภูมิวัฒนธรรมนาเกลือ บนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้ทำการศึกษาเพื่อที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ เช่น การปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การทิ้งร้าง เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้ภูมิปัญญาที่มีคุณค่าค่อยๆ ลดลง และเสี่ยงต่อการสูญหาย ซึ่งการศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ ผลการศึกษาการพัฒนาพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือสมุทรด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า องค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ มีความสัมพันธ์กับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งถือเป็นข้อดี เนื่องจาก มูลค่าทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย ที่มีสัดส่วนมูลค่าสูงที่สุด คือด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยองค์ประกอบในพื้นที่ภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือที่สามารถนำมาพัฒนาด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบด้วย วิธีการทำนาเกลือสมุทร วิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ ดอกเกลือ เม็ดเกลือ ดิเกลือ นาเกลือทั้งสี่ระดับ ยุงเกลือ และบ้านพักเกษตรกรนาเกลือ

ทั้งนี้ การพัฒนาจะต้องอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์ คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งการพัฒนาในรูปแบบดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ สำคัญที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งคนในชุมชน นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งปัจจุบันนโยบายของรัฐไม่ค่อยประสบผลสำเร็จ เนื่องจาก ไม่มีความต่อเนื่องในการใช้นโยบาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้กลยุทธ์การพัฒนาแบบ 4P ซึ่งเป็นการพัฒนาที่สามารถทำได้ตั้งแต่ในระดับบุคคล ไม่จำเป็นต้องรอนโยบายจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว โดยกลยุทธ์ 4P คือการพัฒนา 4 ด้าน คือ People Product Place และ Preserve ซึ่งกลยุทธ์ 4P จะทำให้เกิดกลไกการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาจะสร้างผลตอบแทนในรูปแบบของความพึงพอใจหรือกำไร จึงทำให้ผู้คนเกิดความอยากที่จะพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพมากขึ้น รวมถึงทำให้ผู้คนเกิดความอยากที่จะพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของตนเองให้ดียิ่งขึ้นด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

แม้ว่ากลยุทธ์ 4P จะสามารถเริ่มต้นได้จากระดับบุคคล แต่นโยบายของรัฐก็ยังคงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้การพัฒนาพื้นที่ที่มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น และจะทำให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นและอยากที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งนี้การใช้นโยบายจะต้องมีความต่อเนื่อง และมีผู้ดูแลนโยบายอย่างจริงจังด้วย

บรรณานุกรม

- กนกวรา พวงประยง. 2561. **บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ในหารพัฒนาระดับวิสาหกิจชุมชนไทย**. วารสารพัฒนศาสตร์. ปีที่ 1/2561
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. 2556. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศไทย**. วารสาร เศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์สถาบันพัฒนศาสตร์. ปีที่ 7/2556.
- ระพีพรรณ ภูผกาพันธ์พงษ์ ตันฑรัตน์. 2556. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับวัฒนธรรมไทย**. วารสารการอาชีวและเทคนิคศึกษา.ปีที่ 3/2556.
- เสาวรภย์ กุสุมา ณ ออยุธยา. 2553. **Creative Economy ทางเลือกใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย**. วารสาร Executive Journal มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- รังสรรค์ ศรีเกียรติณรงค์. 2559. **พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ของวิศวกรที่มีผลต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์**. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุภาพรรณ ม่วงพรหม. 2554. **กล่องความรู้กินได้ เกือบสมุทร ที่สมุทรสาคร**. รายงานโครงการศูนย์ความรู้กินได้ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้.
- หทัยภัทร บุญชูดวง. 2562. **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรม นาเกลือ ตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร**. วารสารร่มพฤษ์ มหาวิทยาลัยเกริก. ปีที่37/2562.
- ญาณิศา อุตตะรัถยา. 2557. **ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินนาเกลือ จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรณี จำปาทอง. 2555. **คุณค่าและความสำคัญของภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ กรณีศึกษา บ้านแหลมจังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรมบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุตร วงษ์ทับทิม. 2554. **พลวัตชุมชนล่อว่าลุ่มน้ำโขงและสาละวิน**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี. 2560. **แผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้าเกลือทะเลจังหวัดเพชรบุรี ประจำปี 2560**. เพชรบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. 2552. **รายงานการศึกษาเบื้องต้น เศรษฐกิจสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.ซี. เพรส (บุญชิน) จำกัด.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2559. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ.
- เทพพิทักษ์ มณีพงษ์. 2560. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในวัน Thailand 4.0**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.the101.world/tcdc2017-creative-economy/>
- ฐิติกร พูลภัทรชีวิน. 2553. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.doyourwill.co.th/post/creativeeconomy>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนที่การสำรวจ

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยบูรพา กรุณาอย่าเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาวมณฑมา ชื่นชมภู
 ที่อยู่ บ้านเลขที่ 27/6 หมู่ 3 ตำบลหมอนทอง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
 จังหวัดฉะเชิงเทรา 24150
 โทรศัพท์ : 0897484174
 Email : mantana.chu@gmail.com
 วันเดือนปีเกิด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ 2540
 ประวัติการศึกษา สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สถาปัตยกรรม)
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้